

ЗМІСТ

Засідання третє, ранкове
(Четвер, 7 вересня 2017 року)

Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України	...2
Внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів нерезидентів – інвесторів у цінні папери	...33
Голосування пропозицій про проведення пленарного засідання без перерв	...43
Розгляд проекту Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів»	...46

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ТРЕТЄ

*Сесійний зал Верховної Ради України
7 вересня 2017 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні колеги! Прошу заходити до залу і приготуватися до реєстрації.

Товариство, прошу заходити, займати робочі місця. Можемо реєструватися? Всі фракції зайняли бойові позиції? Отже, шановні колеги, прошу приготуватися до реєстрації. Увімкніть систему «Рада», прошу народних депутатів зареєструватися. Будь ласка.

Зареєстровано 365 народних депутатів. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Шановні народні депутати та гості парламенту, сьогодні у засіданні Верховної Ради України бере участь Президент України Петро Олексійович Порошенко (*Оплески*). На засіданні Верховної Ради України також присутні Прем'єр-міністр України Володимир Борисович Гройсман та члени уряду (*Оплески*), керівники центральних органів виконавчої влади, керівники судової гілки влади, посадові особи, яких Верховна Рада України обирає, призначає і надає згоду на призначення на посаду, представники громадських організацій та засобів масової інформації, глави дипломатичних представництв іноземних держав та інші офіційні особи. Давайте привітаємо всіх запрошених (*Оплески*).

Сьогодні відповідно до пункту 2 частини першої статті 106 Конституції України Президент України звертається до Верховної Ради України із щорічним Посланням про внутрішнє і зовнішнє становище України. Шановні народні депутати і гості, для проголошення щорічного послання на трибуну запрошується Президент України Петро Олексійович Порошенко (*Оплески*).

ПОРОШЕНКО П.О., Президент України. Дорогий український народ! Шановний пане Голово! Шановний пане Прем'єр-міністре, високодостойні члени українського уряду! Шановні народні депутати! Ми з вами вибралися із глибокої і смертельно небезпечної прірви – це є очевидне наше досягнення. Ясно й чітко бачимо далеку поки що вершину, яку маємо підкорити, – це наша велика мета. Та ми, на жаль, все ще близько до урвища, можемо схибити і оступитися. Лише один неправильний крок – і ми знову внизу. На жаль, це є наш головний ризик. Із-за перевалу над нами нависає хижа орда – це небезпечна і довготривала загроза.

Наші здобутки і прорахунки, можливості і виклики, сильні й слабкі місця – предмет щорічного Послання про внутрішнє та зовнішнє становище. На його базі підготував так званий *long read* – письмове звернення, яке вам має бути роздане. Воно більш насичене цифрами, фактами, деталями. Також до вашої уваги – аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень. Вона відзеркалює точку зору його експертів і доповнює загальну картину.

Дорогі друзі! Днями набрала чинності Угода про асоціацію. Завдяки тому, що Євросоюз ще позаминулого року погодився на тимчасове її застосування, ми вже можемо тішитися такими попередніми підсумками, як зростання нашого експорту до Євросоюзу. Зокрема, в першому півріччі 2017 року цей експорт зріс на 23 відсотки. Частка ЄС у зовнішній торгівлі України досягла 40 відсотків. Хочу нагадати, що у 2012 році вона становила 30 відсотків, а у 2009 році – 25 відсотків. Це свідчить про початок процесу інтеграції української економіки до ринку Євросоюзу. А разом з безвізом – про кардинальну зміну наших геополітичних та цивілізаційних координат.

Запровадження безвізових поїздок – на даний момент головний підсумок трирічної нашої спільної реформаторської роботи, всіх гілок влади і суспільства (*Оплески*). Насправді я дуже дякую за це і Верховній Раді, і уряду, і українському народу (*Оплески*). Чому це так важливо? Всі ми маємо розуміти, що це стало можливим внаслідок виконання майже 150 пунктів Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України. Кому цікаво, можете ознайомитися з кожним із них.

Наголошую, що Верховна Рада була безпосередньою учасницею реалізації цього плану. Коли йшлося про ухвалення навіть відверто

некомфортних для народних депутатів та інших чиновників рішень, як-то публічне електронне декларування статків і доходів, ви, шановні народні депутати, виявили здатність приносити власні інтереси в жертву загальнонаціональним. Ще раз хочу подякувати вам, шановні народні депутати, за спільну боротьбу за безвіз, за високий рівень патріотизму, високий рівень відповідальності. Дуже дякую за це (*Оплески*).

Проте, про всяк випадок, хотів би застерегти окремих народних обранців від намірів ревізувати ті закони, які стали основою для ухвалення нашими партнерами рішення про надання нам безвізового режиму, – чи то скасувати або зробити непублічним електронне декларування, чи то підчистити антидискримінаційні поправки до Трудового кодексу, чи то зменшити, звузити повноваження антикорупційних органів, чи будь-що інше, що ставитиме під загрозу безвіз як одне з наших досягнень. Хочу наголосити, що я без вагань ветуватиму такі ініціативи.

У посланні чимало уваги приділяється позитивним зрушенням. Не для того, щоб похвалитися, хоча в звіті нічого поганого немає. Хотілося б, щоб кожна людина, яка нас дивиться чи слухає, мала нагоду переконатися: країна, яку наші вороги сподівалися стерти з політичної карти світу ще три роки тому, не просто захистила себе, не просто вистояла, а знайшла в собі сили змінюватися і рухатися вперед. Народ, який всьому світові продемонстрував таку дивовижну силу волі, має право пишатися собою!

Однак проблеми потребують більшої уваги, ніж досягнення. Факт залишається фактом: суспільство незадоволене життям і владою. В умовах зовнішньої агресії та економічної кризи, гірких втрат і чималих матеріальних збитків відчуття справедливості загострене, як ніколи, люди, неначе оголений нерв, реагують на щонайменшу неправду.

Внаслідок війни три роки тому в Україні різко впав рівень життя. Люди вважають, що тим, що вони все це витримали, з розумінням поставилися до труднощів, народ цим фактом сумлінно виконує свою частину суспільного договору. Чого не скажеш про верхи, які, за поширеною думкою, на вітвар спільної перемоги поклали надто мало і не забезпечили видимих змін.

Недовіра до державних інститутів – нових і старих, до політиків – владних і опозиційних переростає у глибоку зневіру, апатію і депресію. Щоб усунути цю небезпеку, ми з вами повинні діяти негайно і швидко, дати друге дихання і боротьбі з корупцією, і економічним перетворенням... І прибрати щонайменше підґрунтя для розмов про нібито відкочування реформ та нібито наступ контрреволюції.

В історії бували випадки, коли відсутність чи повільність реформ просто консервувала відсталість країн, залишала їх на узбіччі світового прогресу. Є ще гірша перспектива: без завершення реформ ми маємо ризик втратити державність і нас просто не стане. Але це – песимістичний сценарій, я не вірю в нього і не допущу. Наш сценарій – оптимістичний: успішна європейська Україна успішних українців.

Перемога залежить, серед іншого, і від того, чи зможемо ми з вами правильно діагностувати головні виклики і дати на них зараз адекватні відповіді.

Які виклики я маю на увазі?

Перше. Приблизно за рік країна зануриться у виборчу кампанію, навесні 2019 року – президентські вибори, восени того ж року – вибори парламентські. Це означає, що у нас залишився лише рік для того, щоб активно попрацювати над реформами.

Друге. Чим далі країна рухається дорогою змін, тим активніший спротив з боку різних груп впливу – ресурсно забезпеченої меншості у вигляді корумпованої бюрократії і послабленої, але все ще доволі сильної олігархії з дуже великою кількістю залежних від цієї системи людей. Дедалі частіше з'являються реваншистські ініціативи. Під гаслом «воно не спрацювало» пропонується скасувати реформи і нововведення аби стриножити чи взяти під контроль новостворені інституції.

Три роки тому мені особисто і більшості з вас думалося, що реформ хочуть усі. Насправді це не так, противники змін є повсюди. Чимало їх розсілося у різних гілках влади і в фешенебельних бізнес-офісах... Але не тільки. У кожній системі: правоохоронній, освітній, медичній тощо – згори й донизу – є великі й впливові групи, яких влаштовує статус-кво. А раз йдеться про системи, то й спротив – теж системний.

Третє. Одним із найбільших небезпечних став виклик популізму. Популісти, неначе вправні кухарі, збивають вершки на хвилі об'єктивного невдоволення людей. Декомунізація не знищила попиту на комуністичну ідеологію класової ненависті. Більше того, цей попит об'єктивно посилюється внаслідок соціально-економічної кризи і поглиблення розшарування між багатими та бідними. Електоральна ніша, звільнена комуністами, пустувала недовго: в ній дуже швидко освоїлися кілька партій з кола нещодавніх учасників проєвропейської коаліції. Над їхніми штабами – прапори синьо-жовті, а от соціальні гасла запозичені з архів комуністів та Прогресивної соціалістичної партії. І в ролі захисників народу вони виглядають доволі переконливо, поки не зазирнеш в їхні електронні декларації (*Оплески*).

Четверте. У найсвіжішому звіті *Freedom House* популісти названі подвійною загрозою глобальній демократії – разом з автократами. Наша специфіка, навпаки, – виклик анархії і отаманщини, спроби окремих маргінальних груп заперечувати монополне право держави на застосування сили. Особливо небезпечних розмірів ця проблема набула минулого та на початку цього року. Наразі ми зняли гостроту, але повністю усунути її з порядку денного ще не вдалося. Тим більше що саме на цьому напрямі країна-агресор відчула для себе можливість розкачувати ситуацію всередині України, а перед зовнішнім світом позиціонувати нас як *failed state* – державу, що не відбулася.

Авторитарна Росія, ще з тих часів, коли вона була відносно невеликою Московією, навчилася вправно використовувати у своїх інтересах механізми демократії, наявні в інших країнах. Інформаційна війна, поширення фейкових новин, сіяння паніки і зневіри, стимуляція і симуляція рухів протесту та маніпуляція у своїх інтересах деякими праворадикальними угрупованнями, засилання в Україну диверсійних груп, підготовка терористичних актів – ось далеко не повний інструментарій Кремля. І ми маємо з цим ефективно боротися. Кілька тижнів тому в одному з обласних центрів Східної України СБУ викрило ціле кубло – резидентуру російської розвідки з 18 осіб, їхню підривну діяльність координував куратор із Білгорода.

Але головна загроза з боку Росії – все-таки військова. Немає поки що жодних ознак, що Москва готова відступити з Донбасу чи піти з Криму. А от доказів її підготовки до наступальної війни континентального масштабу – на жаль, дедалі більше. Як-от, наприклад, російсько-білоруські навчання «Захід-2017»... Хоча, на мою думку,

доречніше було б їх назвати «Анти-Захід». Природно, що саме через це, а не з якихось інших причин, ми посилили контроль на всіх ділянках державного кордону.

Під виглядом «стратегічних командно-штабних навчань» не виключається створення нових ударних угруповань російських військ для вторгнення на територію України. Сім тисяч платформ із солдатами та технікою наблизилися чи наближаються до наших кордонів... І, на жаль, жодних гарантій, що по завершенню маневрів це все повернеться з Білорусі додому, в Росію, у нас немає.

У 2014 році, під прикриттям нібито забезпечення безпеки Олімпіади в Сочі, Росія розгорнула угруповання для проведення спецоперації із захоплення Криму. У другій половині липня 2008 року проходили навчання «Кавказ-2008». Тоді російські війська, що залучалися до маневрів, замість того щоб з полігонів повернутися до пунктів постійної дислокації, напали на Грузію. До речі, 2 вересня виповнилося дев'ять років, як ваші попередники у цій залі, виявивши абсолютну політичну короткозорість і безвідповідальність, провалили постанову про визнання Росії країною, яка здійснила воєнну агресію проти суверенної і незалежної Грузії.

Теперішні навчання, які триватимуть аж два місяці, значно масштабніші. Тільки уявіть, навіть контроль за залізничним рухом на напрямках перекидання військ від акціонерного товариства «Российские железные дороги» передається управлінню військових сполучень департаменту транспортного забезпечення російського міністерства оборони. Очевидно, Кремль перевіряє, наскільки готові до великої війни із Заходом не лише російські збройні сили, а й уся російська держава. Як тут не процитувати слова мого великого друга, великого друга України американського сенатора Джона Маккейна: «Росія є більшою загрозою, ніж терористичне угруповання «Ісламська держава». У тих немає військових можливостей, технологій та прагнення правити світом. У Росії є. І вона не є другом для вільного світу».

Політико-дипломатична підтримка України з боку Заходу в поєднанні з Мінськими домовленостями, на аналізі яких я зупинюся далі, – важливий фактор, який дає нам змогу відбивати російську агресію. Але головна заслуга в тому, що лінія зіткнення проходить у районі Сіверського Дінця, а не по Дніпру, належить Збройним Силам України – справжнім гарантам нашої незалежності (*Оплески*). Дякую. Ці

оплески Верховної Ради України, українського уряду, українського Президента в повній мірі належать і Національній гвардії України, іншим силовим підрозділам.

Хочу подякувати і структурам оборонно-безпекового сектору. Сьогодні, 7 вересня, відзначає своє 25-річчя героїчна військова розвідка України (*Оплески*). Дозвольте ваші оплески вважати нашим спільним привітанням наших розвідників із цим святом.

Про те, що зробив для України генерал-майор Максим Шаповал, керівник спеціального резерву Головного управління розвідки Міністерства оборони, детально розповісти можна буде ще не скоро. Можу тільки сказати про його участь у плануванні та проведенні розвідувальних рейдів у глибокий тил противника. Там він документував докази присутності російських військ, звідти попереджав про небезпеку на конкретних напрямках для конкретних підрозділів і робив дуже багато корисних справ для захисту України. Я підписав сьогодні указ про присвоєння Максиму Шаповалу звання Герой України (*Оплески*). Ось це ставлення українського народу, українського парламенту до наших героїв.

До речі, одразу після виступу у Верховній Раді я поїду в Головне управління розвідки, для того щоб оголосити про присвоєння ім'я Максима Шаповала спеціальному резерву Головного управління розвідки (*Оплески*). Про його загибель внаслідок терористичного акту знає вся країна і весь світ. Дорогі друзі! Я прошу хвилиною мовчання вшанувати пам'ять всіх тих, хто віддав своє життя за Україну.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Прошу сідати.

Друзі! За три роки Збройні Сили України не просто відновили боєздатність, вони були заново створені, наростили оперативні спроможності і покращили технічну оснащеність, вони вирости кількісно і якісно. Це той випадок, про який кажуть «заново народитися»!

Прошу не забувати, що влітку 2014 року більшу частину Донбасу вдалося повернути під суверенітет України. Лише пряма інтервенція російських військ з використанням сучасної техніки й озброєнь, на жаль, припинила процес звільнення і зірвала швидке завершення АТО, яке до того виглядало цілком реальним.

Варшавський Інститут східних досліджень оприлюднив доповідь про зміни в Збройних Силах України під назвою «*The best army*

Ukraine has ever had» (Найкраща армія, яку будь-коли мала Україна). Подібні експертні оцінки із вуст іноземних військових аналітиків ми чуємо постійно. А західні інструктори з держав – членів НАТО, які зараз тренують наших військових, не тільки нас вчать, а вже й переймають наш бойовий досвід.

У 2014-2015 роках ми провели шість хвиль мобілізації, через які пройшли більше 200 тисяч громадян. Минулого року я прийняв дуже непросте, небезпечне, але правильне рішення про відхід від мобілізації і повний перехід на контрактну армію. Основу нашого війська зараз складають військовослужбовці, які добровільно пішли в армію за контрактом. Протягом 2016 року на службу в Збройні Сили України було прийнято 70 тисяч осіб. Цього року, станом на вчора, – ще додатково 25 тисяч. Наступного року ми з вами будемо підвищувати грошові виплати для них залежно від ступеня ризику і складності завдань.

Витрати на закупівлю озброєнь порівняно з 2013 роком ми з вами наростили в 10 разів!

За три роки оборонпром передав українській армії більше 16 тисяч одиниць озброєння і військової техніки. Попервах ми ремонтували те, що вже побуло у вжитку чи було пошкоджено. Спускали з конвеєрів фізично хоча й нові, але технічно застарілі види, прийняті на озброєння ще за радянських часів. Мусили швидко задовольнити тоді першочергові потреби. Зараз розпочинаємо програму збройно-технічного осучаснення армії. Маємо виводити українське озброєння на рівень ХХІ століття, бо зараз ми воюємо зброєю ХХ століття. Росія в модернізації військової техніки та зброї, на жаль, значно випереджає нас.

Перед нами постають важливі завдання з розробки та налагодження виробництва нового ракетного озброєння, комплексів крилатих ракет, сучасних зразків артилерійських систем, високоточних боєприпасів, безпілотних літальних апаратів ударного типу, засобів космічної розвідки. Всього цього у нас не було. І підтверджує це те, що ми за два-три роки налагодили їх виробництво. Так само, як освоєно серійне виробництво танків «Оплот», бронетранспортерів БТР-4 та БТР-3, тактичної бойової колісної машини «Дозор-Б», безпілотника «*Spectator*».

Сподіваюся, ми успішно завершимо переговори з нашими західними партнерами про постачання нам оборонної зброї.

Дорогі українці! Досягнення проміжних цілей, як-то отримання безвізу та вступ в силу Угоди про асоціацію, породили в суспільстві питання про те, яким чином ми збираємося рухатися далі до кінцевої мети – вступу до Європейського Союзу, до НАТО.

Перше, що ми з вами зараз маємо зробити, – в повному обсязі виконати Угоду про асоціацію. Але, наголошую, цим не можна обмежуватися, і нові кроки слід планувати вже зараз. У липні на саміті Україна – ЄС українська сторона внесла на розгляд керівництва Євросоюзу нові ініціативи щодо нашого бачення стратегічного довгострокового співробітництва. Це – асоціація із Шенгенською зоною, приєднання до Митного союзу ЄС, Енергетичного союзу ЄС, вступ у дію Спільного авіаційного простору та Єдиного цифрового ринку. Реалізація цих ініціатив фактично перетворить східні кордони України на східні кордони Європейського Союзу ще до того, як ми де-юре приєднаємося до ЄС.

Внаслідок такої стратегії ми максимально наблизимося до критеріїв членства в Євросоюзі. Україна буде секторально інтегрована з ЄС, майже як будь-яка країна Євросоюзу, і тоді питання про членство стане лише формальним питанням часу.

Не менш важливим, ніж членство в Євросоюзі, є для нас і участь в НАТО. Російська агресія продемонструвала банкрутство міфу про позаблоковість. Де зараз його апологети, які, сидячи в цьому залі, запевняли нас, що позаблоковий статус – гарантія безпеки України? (*Оплески*). Нас переконували, що ми в безпеці, аби тільки не роздратувати Росію. І яку за це заплачено ціну? Росія ж напала на позаблокову Україну, окупувала наші території і, головне, – вбила понад 10 тисяч громадян України. А ті, хто запевняв нас, що фігові листки – найкращий захист, де вони зараз? Знайшли притулок у Москві та Підмосков'ї, в інших містах. Судити їх можливість є, на жаль, поки що заочно. Але я впевнений, що правда буде доведена.

Разом з північноатлантичними партнерами ми спільно розбудуємо українську армію відповідно до стандартів НАТО, яких вона в основному має досягти вже на кінець 2020 року. Впевнений, саме армія стане першою державною інституцією, яка відповідатиме критеріям членства в Альянсі. Без формального схвалення Плану дій

щодо членства ми, тим не менше, виконуємо його в односторонньому порядку.

Опитування громадської думки показують, що більшість українців підтримують і вступ до Євросоюзу, і приєднання до НАТО. Я не виключаю, що ініціюю в належний час відповідний референдум, щоб продемонструвати волю українського народу. Усім: і нашим друзям, і агресивній сусідці, і всім українським політикам... Щоб за будь-яких політичних розкладів нікому з них не закортіло знову ревізувати цей курс і звернути на манівці.

До того, як Росія розпочала бойові дії проти України, головною її зброєю була зброя енергетична. До 2014 року Москва утримувала нас на своїй орбіті газової залежності. Здавалося, тієї непереборної сили тяжіння не здолати нам ніколи. У листопаді ж, друзі, хочу привітати, виповнюється два роки, як ми не купуємо газ у Росії! (*Оплески*). Це свідчить лише про одне: епоха газового шантажу безповоротно залишилася в минулому! І не просто не купуємо, а це дало нам можливість подати і виграти Стокгольмський арбітраж!

Ми очікуємо на рішення цього арбітражу за позовом «Нафтогазу» до «Газпрому» і з питань транзиту. У зв'язку з тим, що контракт завершується в 2019 році, наші завдання – за допомогою Євросоюзу добитися революційної зміни в організації транзиту. Якої? Щоб російський газ європейці купували не на західному, а на східному кордоні України. А Україна якісні транзитні послуги надавала не Росії, а Євросоюзу.

І в атомній енергетиці ми теж поступово скорочуємо частку Росії. Натомість до 40 відсотків вже зростає частка компанії «Вестінгаус», ця компанія забезпечує паливом 6 реакторів із 15.

Під час мого візиту до Сполучених Штатів Америки йшлося, в тому числі, про співпрацю і в атомній енергетиці, і у вугільній галузі, в усій енергетичній сфері. Ви це бачите. Перша партія американського антрациту, що замінить російський, очікується вже днями, а загалом поки що у США законтрактовано більше 700 тисяч тонн.

І жоден із панічних прогнозів, які лунали, пам'ятаєте, після минулорічних президентських виборів у Сполучених Штатах Америки, не здійснився. Що нібито США одразу скасують санкції. Пам'ятаєте, як нас лякали? Санкції не лише не зняті, не лише не послаблені, а посилені, поглиблені. І ми вітаємо цю позицію наших партнерів зі

США (*Оплески*). По-друге, теоретичні розмови про гіпотетичну можливість надання США оборонної зброї Україні нарешті перейшли у практичну площину переговорів. По-третє, Київ та Вашингтон інтенсифікували діалог на найвищому рівні і підвищили рівень українсько-американського партнерства. Це попри те, що після минулорічних виборів десятки українських депутатів навідувалися на береги Потомака, і частина візитерів, на жаль, намагалися добитися абсолютно зворотного результату, а саме охолодження відносин України та США.

Створення міжнародної коаліції на підтримку України в боротьбі проти російської агресії, утримання цієї коаліції в активному стані – це повсякденна робота всієї української дипломатії. Звичайно, режим санкцій, який триває вже четвертий рік, для Росії не є смертельним, але це, наголошую на цьому, – дуже ефективний інструмент для її стримування, для спонукання сісти за стіл переговорів. Саме тому ми продовжимо боротися з будь-якими спробами зняти чи навіть послабити санкції. Навпаки, добиватимемося їх продовження, поглиблення і посилення.

Шановні народні депутати! Найболючіше і найскладніше питання – боротьба з корупцією. Якщо говорити мовою Інтернету та соціальних мереж, тут важко поставити хештег «перемога», але й таврувати питання хештегом «зрада» – теж неправильно.

Ми маємо продемонструвати рішучі подальші дії. Зараз на конкурсній основі під пильним контролем громадськості і за її участю ми створили Національне антикорупційне бюро, Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру, Національне агентство з питань запобігання корупції. Кардинальні зміни відбуваються в Генеральній прокуратурі, Службі безпеки, Національній поліції. Там теж практикуються конкурси та атестаційні процедури, залучаються кадри з-поза системи, створюються нові управління внутрішнього контролю на кшталт Генеральної інспекції в Генеральній прокуратурі.

І, визнаючи критерії оцінки роботи правоохоронних органів, принципово відмовився від поділу «нові – старі». У кожного є свої плюси, у кожного є свої мінуси, є хвороби зростання, але всі вони роблять важливу спільну справу. Загалом же доволі щільна мережа вибудована так, що сьогодні жоден з високопосадовців не має гарантій безкарності, ніхто нікому ніколи не може гарантувати політичний дах

чи прикриття... Так, відчуваю питання в повітрі, – це повною мірою, я на цьому наголошую, стосується і так званих «друзів» Президента. Ні у кого із своєї команди, у разі обґрунтованих претензій з боку правоохоронців, адвокатом працювати не збираюся! І таким взагалі не місце в моїй команді.

Друзі, до кінця поточної каденції ще більше двох років, а Верховна Рада цього скликання вже встановила абсолютний рекорд із результативних голосувань з позбавлення депутатської недоторканності. Вперше подання надходять не лише на опозиціонерів чи так званих «нічийх» позафракційних, а й на депутатів, які є членами правлячих партій та владної коаліції.

Закликаю, – як ви, напевно, і очікували – внести і узгодити нарешті зміни до Конституції, які скасовують депутатську недоторканність (*Оплески*). Щоб полегшити для вас прийняття цього рішення, щоб у вас не було відчуття, що воно якимось чином спрямоване проти вас, я маю дуже просту пропозицію – давайте ухвалимо це рішення із введенням його в дію з 1 січня 2020 року, для депутатів вже нової Верховної Ради. Можливо, це буде ефективніше (*Оплески*). Дуже дякую за підтримку.

Отже, список фігурантів кримінальних справ виблискує гучними прізвищами і посадами, масштабність яких у нещодавні буквально часи була на кшталт індульгенції від будь-якого переслідування. Та чого в цій антикорупційній історії бракує, на жаль, так це хепі-енду. Щасливий же кінець у даному разі – лише той, що завершується обвинувальним вироком і ув'язненням корупціонерів. Тільки за таких умов суспільство повірить у серйозність наших намірів приборкати корупцію.

Протягом 2016-2017 років ГПУ, НАБУ, СБУ, МВС передали до судів більше 5 тисяч антикорупційних кримінальних проваджень. І всі вони скаржаться на те, що суди відкладають у той довгий ящик, а то й взагалі кладуть під сукно справи проти високопоставлених корупціонерів.

У правильної, в принципі, боротьби за очищення суддівських рядів виявився серйозний побічний ефект – кілька тисяч суддів з різних причин просто звільнилися. І кадровий дефіцит у судах став новою загрозою праву громадян на справедливе судочинство. Для прикладу, весь вал справ проти високопосадовців, який іде до Печерського суду,

мають розглядати лише декілька суддів. У нас є близько десятка судів, де суддів взагалі немає. Навантаження на суддю може становити понад тисячу справ на рік. Але ж по мірі відновлення довіри, очевидно, що кількість звернень до судів дедалі зростатиме, і нам треба бути готовими до збільшення кількості суддів і працівників апарату.

Влітку завершився безпрецедентний конкурс із формування нового Верховного Суду. Склад вищої суддівської інстанції формувався за активної участі суспільства. І як показує рейтинг переможців конкурсу, у 80 відсотках випадків Вища кваліфікаційна комісія суддів погодилася з Громадською радою доброчесності. Кандидати, до яких рада мала претензії, не потрапили до фінального списку. Серед переможців конкурсу 90 відсотків раніше не працювали у Верховному Суді, близько 30 відсотків – адвокати і науковці. Це і є та свіжа кров, якої потребує система для свого оновлення.

Невідкладним є питання створення спеціального антикорупційного судового органу. Цей орган має бути сформований на конкурсній основі із суддів з бездоганною репутацією. Він має бути залежним лише від закону, але вільним від будь-яких сторонніх впливів – мого, вашого, шановні народні депутати, політичних партій, правоохоронних органів, прогресивної громадськості. Він має відповідати стандартам Ради Європи, стандартам Венеціанської Комісії. І головне – бути ефективним, а не створеним для галочки. Формувати його потрібно швидко, детально опрацювавши модель і врахувавши помилки інших країн, де спеціально організовані антикорупційні суди виявилися з дуже низьким коефіцієнтом корисної дії.

Вже кілька разів переносився запуск Державного бюро розслідувань. Ми знову постали перед необхідністю вносити зміни до закону і посувати *deadline* – 20 листопада. До названої дати слід, як мінімум, обрати керівника ДБР, який зможе за додатковий перехідний період швидко сформувати і запустити бюро.

Питання назріле й перезріле – питання Служби фінансових розслідувань. Цей принципово новий орган не повинен мати права переслідувати окремих підприємців, представників малого та середнього або навіть і великого бізнесу... Якщо тільки вони не є організаторами і учасниками схем системного розкрадання бюджетних коштів чи недоплати податків. Головною у діяльності служби має стати аналітична робота, спрямована на виявлення злочинних схем, їх експертне

вивчення. Звичайно, що нова служба повинна мати весь спектр повноважень для протидії економічній злочинності. Як правоохоронний орган демократичного суспільства, Служба фінансових розслідувань буде повністю незалежною у своїй діяльності, але перебуватиме під повним парламентським контролем (*Оплески*).

Друзі, правоохоронці повинні взагалі забути про контроль за малим бізнесом, крім тих випадків, коли є аргументована підозра, – а не конкуренти нашептали, що певний підприємець задіяний у конкретній шахрайській схемі.

І до речі... Хоча б при підготовці бюджету 2018 року пропонував би утриматися від чергових пропозицій скасувати або вихолостити єдиний податок (*Оплески*). У мене прохання – треба дати хоч трохи людям, які називаються середнім класом, попрацювати в режимі кількарічного планування. А то вже стало традицією, що доля малого бізнесу в новому році стає відомою лише за декілька навіть не місяців чи тижнів, а годин до святкового привітання Президента.

Хочу наголосити, що середній клас – це той, на плечі якого лягло найбільше навантаження за ці три роки. Він платить повні енергетичні тарифи, не маючи права на субсидії, він за ці три роки позбавлений права, і правильно позбавлений, оптимізації податків, він відчув скорочення платоспроможного попиту і витримав це. І сьогодні потребує нашої з вами підтримки. Саме цей середній клас – від айтішника за комп'ютером до фермера в полі – потребує часу для реабілітації. Середній клас без субсидій, ще раз наголошую, пережив девальвацію, пережив інфляцію, зростання тарифів, проблеми з кредитами і багато інших проблем. Наголошую – свою ціну він сплатив сам, весь тягар виніс сам – без жодної підтримки чи допомоги з боку держави. Відновлення і розширення середнього класу – це інтерес не лише людей, які належать до цієї соціальної групи. Чим потужнішим він є, тим заможнішим є суспільство, тим більше успішних та ініціативних людей, тим стійкіша демократія, тим сильніша країна. І я просив би всіх нас – і Верховну Раду, і уряд – це політико-соціальне завдання точно врахувати при плануванні і податкових новацій, і бюджетних новацій, і в законотворчій активності, врахувати як пріоритетне.

Зараз хочу повернутися до теми антикорупційної стратегії і хотів би ще раз наголосити: вона не зводиться лише до каральних технологій. На 90 відсотків успішна боротьба з корупцією складається з усунення джерел корупції, таких як надмірна зарегульованість,

непрозоре розпорядження коштами, можливість чиновників чи політиків втручатися в роботу державних підприємств, нечітко сформульоване законодавство, яке дає підстави для зловживання його трактуванням, тощо.

Сучасні технології, переваги електронного урядування та різноманіття програмного забезпечення створюють для цього, на жаль, унікальні можливості. Система *ProZorro* на порядок підвищила змагальність у сфері державних закупівель. Вона забезпечила багатомільярдну економію для бюджету і оптимізувала ціну закупівель. І не дивно, що час від часу виникають ініціативи обмежити систему, вивести з-під її дії якісь тендери тощо. Але система була, є і буде під моїм захистом. Я її запускав і я її буду захищати. Ми спільно – Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Кабінет Міністрів і Верховна Рада. Це наше спільне досягнення, ще раз наголошую, і ми спільно маємо забезпечити її захист. Сподіваюся, що незабаром в електронному режимі будуть контролюватися всі етапи закупівель – від бюджетування до укладання угод.

Цього року запущено систему – ще одне величезне досягнення, яке було проголосовано у цій залі, яке було впроваджено урядом, – це система електронного адміністрування ПДВ та єдиного публічного реєстру заяв на його відшкодування, що, безумовно, руйнує одну з найбільш корупційних схем, які всі роки існували в Україні. І бізнес зараз відчув ефективність цих змін.

На митниці до 30 відсотків митних декларацій вже оформлюються через «єдине вікно». Але цього недостатньо. Потрібно в найкоротші терміни налагодити систему обміну митною інформацією з державами Європейського Союзу. Вимагаю якнайшвидшого запровадження спільного контролю на пунктах пропуску із митними та прикордонними органами держав ЄС. Переконали, що проста звірка даних розмитнення в Україні з нашими сусідами – державами Європейського Союзу стане дієвим антикорупційним заходом.

Скасовано сотні нормативних актів, які ускладнювали роботу бізнесу, створювали можливості для зловживань з боку чиновників. Регулярно створюються нові електронні сервіси для надання державних послуг. Відкрито доступ до більшості існуючих у країні електронних реєстрів, у тому числі, нещодавно, дані про бенефіціарів усіх компаній.

Я підтримую ідею і прошу уряд найсерйознішим чином її опрацювати, – замовити поважній міжнародній структурі незалежний аудит української антикорупційної політики за останні три роки. Оцінити її вплив на зменшення корупційних потоків і перекриття різноманітних схем, які процвітали десятиліттями, але були зруйновані за останні роки.

Боротьба з корупцією – це не лише питання справедливості і торжества закону. Від її успішності чи навпаки – залежать інвестиційний клімат, економічна ситуація, прогрес у вирішенні соціальних питань. Питання економіки – це здебільшого компетенція уряду, тож зупинюся лише на кількох проблемних питаннях стратегічного порядку.

Навчені гірким досвідом, ніколи більше не допустимо такої залежності від російського ринку, в якій ми перебували протягом перших двох десятиків років незалежності. Негативний ефект від російської економічної агресії був посилений карколомним падінням світових цін на ключові статті нашого експорту, розбалансованістю фінансової та банківської систем станом на 2014 рік. А також – загальною неререформованістю нашої економіки з купою застарілих проблем. Проблем, які президенти, уряди та парламенти раз у раз передавали наступникам, замість того, щоб вирішувати.

Уряди – два склади Кабінету Міністрів Арсенія Яценюка і третій Володимира Гройсмана – не мали іншого вибору, ніж іти на дуже жорсткі, принципові й непопулярні кроки (*Оплески*). І хоча ці кроки були, на жаль, надзвичайно важкими для людей, але, наголошую, без них ситуація в країні була б набагато гіршою. Я повністю підтримую ці кроки.

І кожна копійка, яку Україна отримала від МВФ, – хочу розвіяти ще один міф – дбайливо зберігається в золотовалютних резервах держави. На сьогодні ці резерви перевищують 18 мільярдів доларів. І це при тому, що півмільярда цього місяця ми виплатили як відсотки за запозиченнями. Нагадаю, що на лютий 2015 року резерви скоротилися до 5 мільярдів доларів. За ці трохи більш як два роки ми поповнили державну скарбницю на понад 13 мільярдів доларів. І курс гривні після карколомного падіння у 2014-2015 роках тримається відносно незмінним вже протягом майже двох років.

Практично завершено болісний і масштабний процес очищення від хворих та небезпечних для всієї банківської системи України банків. НБУ поступово скасовує тимчасові адміністративні обмеження. Нова концепція валютного регулювання, запропонована Національним банком, виходить із ліберального принципу «дозволено все, що прямо не заборонено». Вона орієнтується на ринкові інструменти і повністю відповідає статті 145 Угоди про асоціацію та директиві ЄС про вільний рух капіталу. Це і є приклад нашої секторальної інтеграції.

Жорсткі антикризові кроки, макрофінансова стабілізація, зниження податкового навантаження на бізнес, дерегуляція, відкриття нових зовнішніх ринків та інші заходи – все це відкрило шлях до економічного пожвавлення. ВВП зростає вже шість кварталів поспіль після чотирнадцяти кварталів падіння. І це, я наголошую, при тому, що основна частина промислового потенціалу України, який був розташований на Донбасі, окупована, виключена з економічного обігу. Ми і цього року прогнозуємо зростання на рівні 1,8 відсотка. Ми очікуємо прискорення зростання економіки до 4 відсотків у 2020 році.

Минулого тижня агентство *Moody's* підвищило кредитний рейтинг України. Воно не перше і не єдине, яке доходить такого висновку, бо два інші найбільш авторитетні агентства у світі зробили це дещо раніше. Прогноз із негативного, який був твердим у березні 2015 року, поступово, крок за кроком, змінився на впевнено позитивний, який задекларований у серпні 2017 року. Регулярні опитування керівників підприємств, які щокварталу проводить Національний банк, фіксують зростання оптимістичних очікувань як щодо розвитку макроекономічної ситуації, так і щодо фінансового стану самих підприємств. Директори впевнено говорять про прогнозоване зростання обсягів виробництва, товарів і послуг. Відповідно до дослідження, проведеного Європейською бізнес-асоціацією, індекс інвестиційної привабливості України покинув нарешті негативну площину і став найвищим за останніх шість років.

Вже на початку цього року було ухвалено рішення про збільшення мінімальної заробітної платні до 3200 гривень. Пам'ятаєте, скільки було критики? Зараз ми можемо впевнено стверджувати: воно повністю себе виправдало зростанням показників легальної заробітної плати і збільшенням надходжень до Пенсійного фонду на додаткових 11 мільярдів.

Уряд зробив перші кроки з підвищення зарплат учителям та лікарям. Я сподіваюся, що наступного тижня Верховна Рада України прийме наш спільний проект пенсійної реформи, який був розроблений урядом, затверджений і доопрацьований Національною радою реформ при Президентові України. Дуже великий внесок зробили ви. Я дуже сподіваюся, що це дасть можливість восени підвищити пенсії значній частині пенсіонерів. Це, як я вже неодноразово казав, головна і принципова реформа, яка дасть можливість і оздоровити ситуацію з виплатою пенсій, і підтримати підвищення пенсій. Я ще раз наголошую, я є учасником цього процесу і повністю це підтримую.

Ці підвищення не такі великі, не такі, щоб влада могла постійно ними хвалитися, а люди – постійно дякувати. Але я хочу наголосити, що в даному разі мова йде не про кількісні показники, а про якісну зміну тенденції. Ми не просто за рахунок коштів державного бюджету виплачуємо перед виборами додаткові декілька гривень, а кардинально змінюємо ситуацію в Пенсійному фонді, збільшуємо надходження і робимо ці тенденції сталими.

Уряд також має знайти можливості сьогоднішнє мляве погавлення ВВП трансформувати в його прискорений і впевнений підйом – у те, що зветься сталим розвитком. Тому, крім таких важливих реформ, як пенсійна, як охорони здоров'я... До речі, хотів би подякувати цій залі за таку потужну підтримку освітньої реформи. Це величезний крок, який є інвестицією України в майбутнє. Велике вам спасибі за це (*Оплески*). Я впевнений, що і медична, і пенсійна, і освітня реформи будуть сприяти залученню інвестицій та економічному зростанню темпами, які дадуть нам змогу скорочувати відставання від більш розвинених країн. Але як передумову слід утримати макроекономічну стабільність. Виконувати програму МВФ, без якої Україна виявиться вкрай вразливою, особливо з урахуванням того, що на 2019 рік припадає пік виплат за зовнішніми зобов'язаннями.

І закон, який, я сподіваюся, ви проголосуєте одразу після мого виступу, і судова реформа, яка також, я сподіваюся, буде вами підтримана, продемонструють дуже якісну зміну ситуації з реформами в Україні, якісну зміну інвестиційного клімату. Бо кількість безробітних, за методологією Міжнародної організації праці, становить менше 10 відсотків економічно активного працездатного населення. Зменшення безробіття, створення нових робочих місць, і ще раз наголошую, зростання доходів людей – це те, що люди очікують від уряду,

від влади в цілому, не надто вдаючись у нюанси конституційного розподілу повноважень.

Легалізація зайнятості і трудових доходів є одним із головних завдань – не тільки влади, а всього суспільства. Держава зробила великий крок назустріч працедавцям у вигляді зниження єдиного соціального внеску до 22 відсотків. Відтак – має юридичне і моральне право розраховувати на виведення зарплат із тіні. Дивують, втім, пропозиції законодавців істотно послабити, а фактично скасувати відповідальність за неоформлення працівників на роботу.

Дорогі українці! Шановні народні депутати! Не так давно Європейський банк реконструкції та розвитку уклав рейтинг успішності реформ у країнах Центральної Європи та Азії. На жаль, радити немає чому: з 30 країн, які досліджувалися, ми посіли 20-те місце, поруч із Грузією та Боснією. Результат, очевидно, виглядав би кращим, якби більша частина того, що ми зробили за останні три роки, була реалізована в попередні 23. Перша десятка – це ті, хто стартував і лівову частку реформ провів ще в 1990-х. Очолюють рейтинг Естонія, Польща і Словаччина. Ось чому я дослухаюся до думок Лешека Бальцеровича, свого радника, а Прем'єр-міністра консультує Іван Міклош, колишній урядовець Словаччини. Це є справжні реформатори, які не соціальною демагогією і шапіто в Україні займалися, а реально допомогли нам своїм досвідом (*Оплески*).

Так ось, якщо ви візьмете цей досвід. В Естонії у приватні руки віддали все: порт, телекомунікації, авіацію і навіть залізницю. У Польщі із 8,5 тисячі державних підприємств у руках держави зараз залишилося 41. До речі, і землю у них не скупили іноземці, попри те, що мешканці цих країн можуть легко купувати чи продавати сільськогосподарські угіддя.

Українці зараз цього права позбавлені. Мільйони людей формально володіють землею, але за них вирішили, що вони не здатні нею розпоряджатися, і запровадили абсолютно неконституційний мораторій. Чому ми тоді дозволяємо людям продавати квартири? Їх теж хтось може всі скупити.

Як державний діяч при ухваленні рішень я маю зважати на громадську думку. І наразі, на жаль, її сформували популісти. Я не збираюся витискувати із Верховної Ради земельну реформу, не буду цього робити. Але прошу ухвалити – хоча б усно, в умі і в серці, –

політичне рішення на її користь. Прийняти такі закони, які хоча б знімуть фобії, наявні на цю тему в суспільстві і серед народних депутатів, які врахують всі застереження, виставлять всі запобіжники, встановлять мінімальну ціну, захистять селянина, сформуують прозору позицію в реєстрі для реєстрації, але дадуть свободу українському селянину. І прошу назвати, точніше, ви самі визначтеся і назвіть чітку дату старту, нехай це буде навіть не сьогодні.

Земельний ринок і приватизація, дорогі мої, – це не те, що просить або тисне Президент, цього не буде. Земельний ринок і приватизація – це два найшвидші і найнадійніші способи швидко залучити в Україну достойний обсяг інвестицій. Друзі мої, це не лише інвестори кажуть. Впевнений у тому, що це спільна позиція світу. Така приватизація завжди була багатостороннім конфліктом інтересів. Хтось купував фабрики і заводи, вкладав у їхню модернізацію та розвиток. Інші прагнули приватизувати прибуток, не витрачаючи грошей на придбання активів, перешкоджали приватизації найбільших підприємств. І зараз, до речі, перешкоджають. У нас є можливість продавати активи відкрито, конкурентно, за новими прозорими і зрозумілими правилами, на основі нового закону, наповнення якого – у ваших, шановні народні депутати, руках.

Було б концептуально неправильним вдаватися у посланні до галузевих оглядів. Однак, якщо я вже згадав Естонію, то саме ця країна дала ще один гідний наслідування приклад – в електронному урядуванні та ІТ-секторі. У нас теж є можливість захопити за хвіст свою жар-птицю! ІТ-сфера – одна з ключових для економіки України, Уявіть собі, 13 українських ІТ-компаній увійшли до топ-100 найкращих аутсорсингових компаній світу! Експорт ІТ-послуг у 2016 році становив 3 відсотки українського ВВП (*Оплески*). В Україні налічуються понад 100 тисяч ІТ-фахівців. З нами готові активно співпрацювати ключові світові виробники, великі венчурні фонди, тому що наша держава – це місце, де народжуються нові ідеї.

Хотів би звернути увагу парламенту на прискорення прийняття законів про електронні комунікації, що стосується перспектив впровадження зв'язку четвертого та п'ятого поколінь, про надання електронних послуг, про вдосконалення захисту інтелектуального права, про хмарні технології. Слід перетворити інноваційний потенціал країни на переваги держави у конкурентній боротьбі на світовому ринку.

У цьому контексті особливо важливою є, ще раз наголошую, освітня реформа. Я не просто вітаю, не просто дякую за голосування, яке відбулося 5 вересня. Це крок до «Нової української школи», яка і є передумовою нашого інноваційного розвитку, системної підготовки українців до успіху у конкурентному світі.

Не можна відділяти інформаційні технології від інших сфер життя, адже найкращі для суспільства проекти – ті, що виникають на зіткненні галузей: IT та сільського господарства, IT та медицини тощо. Минулого тижня я дав завдання врахувати це при підготовці закону про розвиток сільської медицини, запровадження телемедицини, щоб ми на сьогодні забезпечили доступ до медицини всіх 14 мільйонів, які зараз проживають в українському селі. Це теж буде одним із важливих складових елементів медичної реформи. У бюджеті цього року, я хотів би подякувати вам, вже передбачено 4 мільярди гривень на реанімацію системи охорони здоров'я на селі.

Я часто буваю в регіонах, і цього року графіки таких поїздок були наповнені приємними подіями. Мені пощастило брати участь у відкритті відремонтованих мостів та доріг, що стало можливим завдяки пріоритетам, які визначили Верховна Рада, уряд і Президент щодо дорожнього будівництва, внаслідок експерименту, який дав можливість продемонструвати і антикорупційні кроки, і детінізацію, що забезпечила перевищення надходжень від митниці, які залишалися в регіонах і були спрямовані на дорожнє будівництво, будівництво модернізованих лікарень та сучасних шкіл, театрів і спортивних закладів, а головне – фабрик і заводів, яких за три роки відкрили більше 80. У 2014 році, хочу нагадати, в усій Україні було відремонтовано 102 кілометри доріг, цього року план на дорожній ремонт становить 3300 кілометрів. Порівняйте ці дві цифри.

Водночас я хочу просити всі наші правоохоронні органи скоординувати зусилля з прискіпливого контролю за кожною гривнею, яка витрачається на дорожнє будівництво. Безпрецедентне збільшення асигнувань може загрожувати так само багатократним зростанням масштабів розкрадання.

Зміни на місцях навряд чи стали б можливими без однієї з ключових наших реформ, важливої частини моєї ще передвиборної кампанії – децентралізації. Місцеві бюджети зростають у 2,5 разу: із 69 мільярдів гривень у 2014 році до 170 мільярдів, запланованих на

поточний рік, які вже перевиконуються. Друзі мої, я хотів би повернути вашу вагу до однієї дуже важливої цифри: частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті країни стрімко наближається до 50 відсотків і, швидше за все, подолає цей рубіж. Уявіть собі: місцевим бюджетам залишається зараз більше грошей, ніж бюджету держави. Це не просто гроші, це і відповідальність, і принципова політична позиція. За місцевими бюджетами, крім трансфертів, законодавчо закріплені стабільні джерела доходів, чого ніколи не було, частки у загальнодержавних податках і місцеві податки та збори. Реформа дала нові можливості для розвитку міст та сіл. І якщо раніше місцеві бюджети були касами з виплати заробітної платні, то сьогодні місцеві бюджети мають можливість будувати дороги, школи, дитячі садки, центри надання адміністративних послуг, освітлення, кардинально змінювати ситуацію там, де керівник на місці, особливо там, де створені об'єднані територіальні громади, мають можливість реально проводити свою політику. Не всі, правда, зорієнтувалися, як дати раду грошам, і станом на 1 вересня 13,5 мільярда гривень лежать на депозитах у комерційних банках, замість того щоб працювати на людей, забезпечувати розвиток територіальних громад.

Наразі йдеться, зокрема, про передачу громадам права розпоряджатися земельними ресурсами, які перебувають у межах і поза межами населених пунктів (*Оплески*). Дуже важливо забезпечити передачу повноважень і у сферах архітектурно-будівельного контролю, надання адміністративних послуг. Нічого туди лізти центральній владі.

Отже, децентралізація працює, і вона є дієвим щепленням від федералізації, міцною запорукою унітарності нашої соборної України. Водночас дивують і обурюють дії окремих політичних сил. Так, наприклад, минулого року ними було інспіровано рішення низки обласних рад щодо встановлення так званих договірних відносин у розподілі повноважень між державою і відповідними регіонами. Ви чого? Як Президент, уряд і Верховна Рада мають розцінити таку ініціативу? Непродуманість, недалекоглядність, помилка? На чий млин ви намагаєтеся лити воду? Звертаюся до депутатського корпусу місцевих рад з проханням дуже уважно дивитися на те, за що голосуєте, в які авантюри інколи вас втягують ваші центральні партійні органи, засліплені боротьбою за владу. Так і до федералізму вони вас доведуть.

Протягом цих років, друзі, ми ухвалили і вже реалізували низку надзвичайно важливих рішень у сфері гуманітарної політики та політики національної пам'яті. І за це теж я хотів би вам подякувати. Ми творимо власну ідентичність, захищаючи свій культурно-гуманітарний простір.

За три роки ми провели декомунізацію, нарешті, на 26-му році незалежності. Було перейменовано 32 міста, 25 районів, загалом – майже тисяча населених пунктів. Друзі, лише пам'ятників Леніну було прибрано понад 1300, уявіть собі (*Оплески*).

Ще одна важлива позиція: держава офіційно визнала і вшанувала український національно-визвольний рух включно з Українською повстанською армією, нарешті, на 26-му році (*Оплески*). І хотів наголосити, що і День захисника Вітчизни ми більше не святкуємо 23 лютого, наше свято – 14 жовтня – День захисника України (*Оплески*).

Внаслідок запровадження поточного року санкцій проти компаній, які адмініструють російські пошукові системи та соціальні мережі, за що також була величезна критика свого часу, але зараз результат – російські пропагандистські сайти випали з десятки найбільших відвідуваних веб-ресурсів в Україні. Російські мережі, на жаль, були і залишаються інструментами спецоперацій російських спецслужб у неоголошеній війні проти України. Тому ми будемо й надалі пильно стежити і скорочувати їхню присутність.

Впорядкували ввезення книжок з Російської Федерації, бо разом із безумовно достойними взірцями художньої та наукової літератури, на жаль, в Україну вливався потужний потік українофобської писанини і пропагандистського мотлоху. Таке рішення стало непоганим стимулом для вітчизняного книговидання, яке має зараз всі шанси задовольнити попит українців на якісну літературу. І я просив би уряд наступного року підтримати національне книговидання, збільшивши видатки на закупівлю літератури для бібліотек. І крім того – знайти дієвий механізм, щоб контрабанда книжок не зводила нанівець зусилля, ефект від стратегічно правильних рішень.

Зарано говорити про ренесанс українського кіно. Але те, що процес його відродження розпочато, як на мене, очевидно. Минулого року на екрани вийшло 30 українських фільмів, я наголошую, це також рекорд за всі роки незалежності, і це відбувається під час війни. Цього року відбулися чи очікуються 39 кінопрем'єр, із яких 19 фільмів створені за державної підтримки. У першу чергу, я на цьому також

хотів би наголосити, ми маємо підтримувати кінострічки патріотичного спрямування, а не фільми жахів (*Оплески*). Я впевнений, що робота буде організована саме так.

Послідовно наповнюємо конкретним змістом державний статус української мови. Перші результати квотування української мови на радіо, теж дуже дякую вам за підтримку, ми вже чуємо. Як це спрацює на телебаченні – також невдовзі побачимо. На черзі – проект, який гарантує українській мові повноправну присутність у сфері послуг. Він має встановити баланс між державною мовою і принципом «клієнт завжди правий».

Дбаючи про українську, яку імперія століттями намагалася знищити, ми як європейська держава залишаємо широкий простір для культурного та інформаційного продукту кримськотатарською, російською та іншими мовами. А у сферу приватного мовного спілкування держава взагалі не втручається і втручатися ніколи не буде!

Верховна Рада ухвалила історичне звернення до Вселенського Патріарха із проханням надати автокефалію Православній церкві в Україні (*Оплески*). Дуже дякую вам за це рішення. Хочу вас також поінформувати, що я, у свою чергу, написав відповідного листа до Варфоломія Першого. І цей фрагмент послання, дорогі мої, адресований не лише українському парламенту і не лише українському народу. Нехай нас почує і керівництво Вселенського Патріархату. Хочу ще раз звернути увагу Його Всесвятості на серйозність наших намірів, на наявність в українського керівництва твердої політичної волі розв'язати цю проблему, яка, на жаль, стоїть на порядку денному ще з 1991 року. Україна має право на помісну церкву. І ми маємо це право захистити (*Оплески*). Дуже дякую, це більш ніж переконлива позиція і голосування.

Очікування нами визнання української автокефалії Вселенським Патріархом, наголошую, жодним чином не означатиме ані появи державної церкви, ані заборони діяльності в Україні інших православних конфесій. Але ніхто не має права позбавити українців права на власну церкву. Кожний громадянин України сам і лише сам обирає, обирає і обиратиме віру і церкву.

Українська держава віддалена від церкви, але вона не може пасивно споглядати, як інші держави і інші державні органи використовують залежні від них церковні інституції для досягнення своїх геополітичних цілей (*Оплески*).

Хоча окремо я хотів би наголосити: я не підпишу законопроект, в якому пропонується погоджувати кандидатури єпископів та священників з державними органами. Це не справа держави. Що стосується інших ваших законодавчих ініціатив – я готовий їх обговорювати та розглядати з розумінням того, що це все-таки надто чутлива справа.

Дорогі мої! Незважаючи на російську агресію, ми не пішли на обмеження демократичних прав і свобод. Не запровадили воєнного стану тоді, коли для цього були всі підстави. Забезпечили значно якісніше функціонування парламентсько-президентської моделі та кращу співпрацю парламенту, уряду і Президента, ніж це було у 2006-2010 роках. Жодного разу я не скористався правом припинення актів Кабінету Міністрів України з одночасним оскарженням у Конституційному Суді, та й до права вето вдавався не дуже часто. А тоді різні гілки влади, на жаль, займалися лише взаємним поборюванням і не спромоглися провести ані однієї принципової реформи.

Звичайно, чинна модель не ідеальна, тому час від часу до мене приходять з пропозиціями щось змінити... Повернути Президенту обсяг повноважень, як у Конституції 1996 року або, навпаки, перетворити Президента на церемоніймейстера. Хтось пропонує тюнінг: чіткіше виписати ті статті, які трактуються неоднозначно. У демократичному суспільстві немає тем, закритих до дискусії.

Вступаючи на посаду, в інавгураційній промові я наголосив на своїй відданості саме ідеї парламентсько-президентської республіки. Згодом сам поступився певними повноваженнями глави держави при голосуванні за поправки з питань правосуддя та децентралізації. Але я хочу чітко наголосити: я ніколи не погоджуся з пропозиціями забрати у людей право обирати Президента і передати це право парламенту. Обсяг повноважень глави держави також має бути достатнім для ефективного виконання функцій Верховного Головнокомандувача (*Оплески*).

Очевидно, що внесення кардинальних змін до Конституції вже майже у виборчому циклі навряд чи буде позитивно сприйняте суспільством. Наближення планових голосувань за Президента та Верховну Раду робить ще більш нераціональною ідею дочасних виборів. Моя позиція незмінна: все має відбутися у визначені Конституцією терміни (*Оплески*). Це необхідно для того, щоб забезпечити вільну, прозору, конкурентну та чесну кампанію, а я налаштований

саме так. До неї треба готуватися вже сьогодні. Прошу, шановні народні депутати, протягом найближчих тижнів, може навіть днів, завершити консультації і подати мені пропозиції кандидатур нових членів Центральної виборчої комісії (*Оплески*).

Шановні народні депутати! Російська воєнна загроза, позиційна війна на Донбасі є ключовими факторами невизначеності і щодо політичної ситуації, і щодо економічних та соціальних перспектив. Тому, хоч і насамкінець, – про головне. Про мир і перспективи повернення Донбасу і повернення Криму.

Протягом останнього року від різних політичних сил, у тому числі зі стін парламенту, лунає нищівна критика на адресу Мінських домовленостей. Так, вони не ідеальні. Вони ухвалювалися в дуже складних для України військово-політичних умовах. Вони не принесли сталого миру. Але залишається беззаперечним факт, що саме завдяки Мінським домовленостям нам вдалося значно знизити рівень бойових дій та, відповідно, людських втрат на Донбасі. Друзі, хочу привернути вашу увагу, що з 25 серпня, з дати, коли вступило «шкільне перемир'я», Україна не має, станом на зараз, жодного загиблого, жодної бойової втрати. Це, в тому числі, в результаті імплементації Мінських домовленостей. Завдяки Мінським домовленостям нам вдалося сформувати міцну міжнародну коаліцію на підтримку України. Завдяки Мінським домовленостям нам вдалося зберегти дієвий механізм міжнародних санкцій проти російського агресора. Нарешті, Росію почали називати агресором. Згадайте, в 2014 році всі намагалися уникати, називаючи це «конфлікт на сході України». Ми, що дуже важливо, отримали дорогоцінний час, аби побудувати якісно нову українську армію та запустити двигун реформ.

Будь-які нові угоди, хоч би як їх назвали, по суті будуть відтворювати нинішні та починатися з головного – повного та всеохоплюючого припинення вогню. Головна причина відсутності прогресу у вирішенні ситуації на Донбасі – це повний брак політичної волі у Кремля виконувати власні зобов'язання. Неефективність Мінських домовленостей – це відсутність волі Кремля їх виконувати, хоч би як хто хотів перекласти це на когось іншого. Однак, незважаючи на це, ми разом з усім світом повинні продовжувати тиск на агресора з метою примусити його до миру шляхом виконання «Мінська» та пропорційно підвищувати ціну за невиконання взятих зобов'язань.

Росія продовжує здійснювати провокації, перешкоджати ефективній діяльності спостерігачів моніторингової місії ОБСЄ, постачати зброю на українську територію і найманців. За таких умов розміщення на всій окупованій території Донбасу «блакитних шоломів» Організації Об'єднаних Націй стало б реальним проривом у процесі мирного врегулювання та потужним фактором деескалації. Це, безумовно, створило б сприятливі умови для досягання прогресу на політичному треку мирного врегулювання на Донбасі. Саме в цьому колючі я вбачаю позитив у дискусії з цього питання.

Хочу окремо наголосити, Україна розпочала цю дискусію ще в 2015 році, в березні якого я надіслав до Генерального секретаря ООН та Голови Ради Безпеки ООН звернення щодо розгортання на території нашої держави миротворчої операції під егідою Організації Об'єднаних Націй. Ця ініціатива спиралася на підтримку Верховної Ради та Ради національної безпеки і оборони України. Українська сторона передала нашим партнерам в Раду Безпеки ООН проект відповідної резолюції. Однак Росія упродовж двох років повністю відкидала навіть таку можливість. Та й усі наші партнери, чесно кажучи, не дуже активно це підтримували. Сьогодні ми добилися дуже важливого результату – ми маємо спільний голос партнерів, які підтримують українську ініціативу. Ми почули нарешті і певну реакцію по той бік фронту. Хоча ми чітко розуміємо, що диявол криється в деталях. Безумовно, пропозиція РФ щодо розгортання місії ООН виключно для цілей охорони Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ є щонайменше дивною. Тим більше що саме російські бойовики є головною загрозою для безпеки міжнародних спостерігачів.

Українська сторона готова до предметної розмови з членами Ради Безпеки ООН. Вважаю, що ця дискусія має включати такі принципові елементи. По-перше, ми виступаємо за розгортання повноцінної миротворчої місії ООН на всьому Донбасі. Вона повинна мати на меті не консервацію російської окупації та легалізацію російської військової присутності, а забезпечення тривалого миру в окремих районах Донецької і Луганської областей України та повне відновлення територіальної цілісності нашої держави. По-друге, майбутня місія ООН повинна бути розміщена на всій тимчасово окупованій території, включаючи неконтрольовану ділянку українсько-російського державного кордону. По-третє, згадана місія повинна відповідати

керівним принципам здійснення міжнародних операцій ООН, що апріорі виключає участь у ній представників країни-агресора чи сторони конфлікту (*Оплески*). По-четверте, ніякого узгодження з російськими бойовиками параметрів участі майбутньої місії ООН не може бути (*Оплески*). По-п'яте, робота над згаданою ініціативою жодним чином не є підставою для скасування існуючих міжнародних санкцій проти Російської Федерації. Вони мають залишатися чинними до повного відновлення суверенітету, територіальної цілісності і незалежності нашої держави шляхом виконання Мінських домовленостей.

Зрозуміло, що домовитися щодо параметрів миротворчої місії буде надзвичайно складно. За півтора тижня я вирушаю до Нью-Йорка на засідання Генеральної асамблеї ООН. Впевнений, спільними зусиллями, за допомогою міжнародних партнерів, передусім Німеччини, Франції та Сполучених Штатів Америки, ми обов'язково встановимо мир і повернемо всі окуповані території, відновимо суверенітет України.

Чому саме політико-дипломатичний шлях для нас є пріоритетним? По-перше, ворог укріпився на урбанізованій території з мегаполісами і з великим міським населенням. Там живуть громадяни України. Ми не можемо і не будемо нищити своїх громадян так холоднокровно, як російське керівництво чинило у Чечні – інших випадків такої жорсткої «пацифікації» я навіть пригадати не можу.

По-друге, свій військовий потенціал слід порівнювати не лише з тим, що є на окупованих територіях, а з усім, що є в розпорядженні Росії. Її армія – друга-третья у світі за потужністю. Військовий бюджет Росії, наголошую, з 2000 року в 16-20 разів перевищував військовий бюджет України, російська армія в 5 разів більша за нашу. Більше порівнянь можете знайти у письмовому тексті: кількість танків, літаків, безпілотників, засобів радіоелектронної боротьби та інше.

По-третє, повернення конфлікту в гарячу фазу поставить хрест на всіх реформах і на відновленні рівня життя українців, тоді як суспільство втомилося від війни. Ознакою такої втоми є той факт, що 11 відсотків українців, частина з них є і в цьому залі, пропонують взагалі відмовитися від будь-яких спроб повернути окуповані території Донбасу, відрізати їх і подарувати ворогу, чекаючи, що вони самі собою повернуться, 14 відсотків виступають за те, щоб конфлікт заморозити, а території – ізолювати. Ці проекти є навіть у Верховній Раді. Це я наводжу цифри із опитування, яке провели на початку літа. За

військовий наступ ратують 13 відсотків, але наголошую, майже 60 відсотків підтримують курс на повернення окупованих територій виключно політико-дипломатичним шляхом.

Завершується робота над законопроектом про особливості державної політики з відновлення державного суверенітету України над окупованою територією Донецької і Луганської областей України. Найближчим часом він буде оприлюднений і винесений на обговорення в Україні і серед наших партнерів. Українська громадськість буде мати можливість повністю і ретельно його обговорювати. Вирішальне слово буде за вами, шановні народні депутати! Впевнений, що ви будете мати можливість повноцінної дискусії.

Тепер щодо Криму. Чи можемо ми відбити Крим у Росії силою? Реалістично – ні. Чи піде вона звідти сама? На жаль, ні. Але ми можемо створити умови, коли Крим стане для Москви невідомим тягарем. Так злодій іноді викидає вкрадене, коли воно починає йому пекти. Ми маємо створити всі умови, щоб йому запекло.

Ми використовуємо інструменти міжнародного права, санкції, міжнародні суди й арбітражі, різноманітні міжнародні платформи і моніторингові механізми – починаючи від ООН і закінчуючи ЮНЕСКО. Притягнення Російської Федерації до міжнародно-правової відповідальності, на жаль, є довготривалим, але, вірю, є ефективним процесом. Так ми змусимо Росію відповідати мовою права за свої дії на території України. Перші слухання в Міжнародному суді ООН продемонстрували, що справи є надзвичайно важкими і комплексними. Україна є піонером, ніколи до цього практики такої не було, але ми її започаткували. Росія буде відповідати. Ми на правильному шляху. Суд вже наказав Росії припинити порушення прав людини у Криму та політику расової дискримінації на півострові, зафіксувавши цей факт.

Шановні народні депутати! Ми з вами позбавлені мук вибору, якими протягом двох десятиліть страждали наші попередники. Якщо раніше влада сама не знала, куди рухатися, то як вона могла повести за собою народ? Якщо еліта сама заблукала в трьох соснах, тобто в двох векторах, як вона могла показати дорогу українському народу?

Народ взяв ініціативу до рук і сам визначив європейський курс під час Революції Гідності. Цей вибір було підтверджено голосуванням на президентських та парламентських виборах за ті політичні

сили, які майбутнє України бачать в єдиній родині європейських народів. Курс на ЄС та НАТО – очевидний і незворотний. Що нам треба, так це обрати найкоротший маршрут, засоби пересування і оптимальну швидкість. Я з цього приводу готовий до будь-якої дискусії з політиками, експертами, міжнародними партнерами і всім суспільством, і послання – лише початок такої розмови.

Вступ до НАТО та Євросоюзу нам потрібні не заради членства в престижних клубах. Це питання цивілізаційної належності і гарантія незалежності України. НАТО – це, після російської агресії, коли була зруйнована повоєнна світова система безпеки, – єдиний орган, який продемонстрував свою ефективність, надійна система колективної безпеки. Євросоюз – це політична культура прав і свобод, стандарти і рівень життя – достойного і гідного, якого прагнуть українці.

Головне. Не лише Україна йде до Європи. Наше з вами завдання – Європа має бути привнесена в Україну. І все в Україні має бути приведено у відповідність з європейськими стандартами, у тому числі, окремо на цьому наголошую, і рівень матеріального благополуччя громадян. Українець має відчувати Європу, навіть якщо він не покидає меж своєї країни.

Неймовірно багато ще треба зробити для досягнення цієї цілі. Важко змінювати ситуацію в країні, але найважче – змінюватися самим. Вже не розібратися, кому належить вислів: «Щоб ти жив в епоху змін». Хтось приписує його Конфуцію, хтось каже, що це просто якесь давнє східне застереження. Але для багатьох з-посеред нас така доля – щасливий шанс не просто існувати в часи змін, а ще й творити їх. І тих, хто хоче і прагне змін, і готовий сам у цьому брати участь, – все-таки більше, ніж тих, хто страшисться змін чи просто бачить вигоду у тому, щоб зберегти «статус-кво», залишити все як є. Вони і є наша позиція, яку треба змінити. А рушійна сила – український народ є справжньою політичною опорою реформ. У країні вже сформувався, ми це продемонстрували, креативний постіндустріальний клас носіїв європейських цінностей свободи, відповідальності, активності.

Український парламент цього скликання довів, що в ньому є реформаторська більшість. Її контури не завжди збігаються з межею між владою та опозицією, але це не «мінус», а «плюс», коли реформи здатні об'єднувати полюси.

Особливістю української політичної системи, яка вигідно відрізняє нас від сусідів по пострадянському простору, є наявність сильного громадянського суспільства. Воно – активний та ініціативний союзник влади у проведенні реформ. У липні я вніс до Верховної Ради як невідкладний законопроект про скасування електронного декларування для громадських активістів і просив би його підтримати. Щоб справа не виглядала так, ніби Президент хороший, а депутати не дуже, готовий визнати, що запровадження декларування для цієї групи було нашою спільною помилкою, а помилки – треба виправляти (*Шум у залі*). Вам не подобається? Це свідомо. Це свідчення наявності опозиції.

Друзі мої! Цього року ми відзначаємо століття Української національної революції 1917-21 років. Україна тоді не змогла заручитися достатнім рівнем міжнародної підтримки і залишилася сам на сам з агресором. Ось чому тепер ми таку увагу приділяємо партнерству із зовнішнім світом.

Недалекоглядний, короткозорий пацифізм завадив вчасно створити справжнє українське військо, підготуватися до зовнішньої агресії що з боку «білих», що з боку «червоних». Ось чому ми таку увагу приділяємо армії.

Але головне, що не дало тоді постати українській незалежній державі – це брак внутрішньої єдності, політичні чвари. За ті чотири роки влада в Києві змінилася як мінімум 14 разів – поки врешті-решт не дісталася Кремлю, чого прагнуть і окремі наші опозиціонери.

У нас, українців, є така молитва: «В єдності сила народу, Боже, нам єдність подай». Її слова я часто повторюю. Але є ще й приказка: «На Бога надійся, та й сам помагай». Тому і надалі я протидіятиму всім тим, хто намагається насаджувати в Україні безлад та анархію. Протидіятиму і переконанням, і словом, і ділом.

Ще раз закликаю всі партії, і представлені у Верховній Раді, і позапарламентські, у жорсткій внутрішньополітичній боротьбі, властивій будь-якій демократії, зважувати на ті надзвичайно складні зовнішні обставини, в яких ми з вами спільно будуємо європейську Україну. Хочете боротися проти Президента чи уряду, чи більшості – на те ви й опозиція. Але прошу – не розхитуйте Україну. Ми з вами спільно бережімо її. Заради неї ми всі маємо об'єднатися – і так разом переможемо. Слава Україні! (*Оплески*).

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте подякуємо Президенту України, уряду на чолі з Прем'єр-міністром і всім запрошеним, хто брав участь у засіданні Верховної Ради України.

ГЕРАЩЕНКО І.В., перший заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги, ми продовжуємо нашу роботу. Я прошу не виходити із залу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ми переходимо до розгляду порядку денного. Я прошу колег залишатися на місці, ми зараз переходимо до розгляду першого питання порядку денного.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги! Ми зараз переходимо до першого питання порядку денного – це урядовий проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів нерезидентів – інвесторів у цінні папери» ([№ 7052](#)).

Прошу проголосувати за розгляд цього законопроекту за скороченою процедурою. Будь ласка, шановні колеги, я прошу підтримати розгляд за скороченою процедурою. Голосуємо, шановні колеги, прошу. Колеги, я прошу підтримати, щоб ми встигли впоратися з порядком денним.

«За» – 123.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, я прошу всіх повернутися до своїх робочих місць. І для того щоб ми встигли розглянути весь порядок денний, я ще раз ставлю на голосування розгляд законопроекту № 7052 за скороченою процедурою. Будь ласка, прошу проголосувати. Міністр фінансів також просить розглядати за скороченою процедурою цей досить технічний законопроект. Прошу проголосувати «за». Шановні

колеги, підтримайте, будь ласка. Голосуємо за скорочену процедуру. Прошу.

«За» – 153.

Рішення прийнято.

Дуже дякую за конструктивну позицію.

Запрошую до доповіді міністра фінансів України Олександра Данилюка. Прошу, пане Олександрє.

ДАНИЛЮК О.О., *міністр фінансів України*. Шановні народні депутати! Істотне зростання обсягу державного боргу та виплат за ним є викликом для фінансової системи України. У результаті соціально-економічної та фінансової нестабільності, підсиленої окупацією Криму та збройною агресією проти України, державний борг України за 2014-2016 роки зріс більш як у три рази і на кінець 2016 року становив 69,3 відсотка ВВП.

Незважаючи на проведені у минулі роки реструктуризації державного та гарантованого державою зовнішнього боргу, значний борговий тягар, накопичений у попередні роки, продовжує створювати навантаження на державний бюджет. Значне навантаження за борговими платежами припадає на 2018 та 2021 роки, у тому числі через необхідність погашення значної частки внутрішніх запозичень, що були здійснені у зв'язку з необхідністю капіталізації НАК «Нафтогаз України» та державних банків.

Відповідно до світової практики з метою уникнення пікових навантажень на державний бюджет, пов'язаних з платежами за державним боргом, використовуються активні операції з управління державним боргом. Такі операції є повністю добровільними і значно покращують зацікавленість інвесторів та позитивно впливають на ринок, а це, в свою чергу, збільшує ліквідність державних цінних паперів. Нещодавній приклад – вихід Греції на зовнішні ринки з проведенням активних операцій.

Цей законопроект вносить зміни до Податкового кодексу щодо уточнення оподаткування доходів нерезидентів, які можуть виникнути внаслідок здійснення активного управління державним боргом відповідно до міжнародної практики.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, вкладіться в 30 секунд. Прошу.

ДАНИЛЮК О.О. Прийняття цього законопроекту дасть змогу покращити інвестиційну привабливість державних цінних паперів України для іноземних інвесторів, стимулюватиме залучення фінансування державного бюджету за рахунок державних запозичень від іноземних інвесторів. У своєму посланні Президент наголосив на важливості прийняття цього закону. Прохання підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановний колего.

Слово для співдоповіді надається голові профільного Комітету з питань податкової та митної політики Ніні Южаніній. Пані Ніно, просимо вас до слова.

ЮЖАНІНА Н.П., *голова Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Шановні народні депутати! Комітет Верховної Ради України з питань податкової та митної політики на своєму засіданні 5 вересня розглянув проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів нерезидентів – інвесторів у цінні папери» (№ 7052), поданий Кабінетом Міністрів. Суть законопроекту вам щойно представив міністр фінансів. Цей законопроект має важливе значення для залучення іноземних інвесторів у державні цінні папери.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку зазначило, що за результатами розгляду в першому читанні законопроект може бути прийнятий за основу з урахуванням висловлених зауважень. Зауваження стосується податку на прибуток, оскільки в даному разі нерезиденти не є платниками податку на прибуток.

Тому комітет за результатами розгляду вирішив рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів нерезидентів – інвесторів у цінні папери» (№ 7052), внесений Кабінетом Міністрів України, прийняти за основу та в цілому як закон. Прошу підтримати таке рішення комітету.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення.

Шановні колеги, ми маємо зараз записатися на обговорення законопроекту № 7052. Прошу записатися від фракцій.

Павло Різаненко від «Блоку Петра Порошенка». Просимо.

РІЗАНЕНКО П.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності (одномандатний виборчий округ № 97, Київська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Доброго дня! Вітаю, шановні колеги! Даним законопроектом розширюються доходи нерезидентів, які не оподатковуються, від інвестування в державні та муніципальні цінні папери. Чинним законодавством передбачено, що відсотки та дисконт не оподатковуються. Проте світ цінних паперів змінюється, бувають ситуації, коли є інші доходи, які не зазначені безпосередньо в законі. Тому даним законопроектом розширюється можливість неоподаткування на інші види доходів від інвестування нерезидентів у цінні папери.

Фракція партії «Блок Петра Порошенка» буде підтримувати. Я розумію, що Міністерству фінансів такий інструмент потрібен для того, щоб здійснювати на ринках капіталів операції з рефінансування існуючого боргу. Навантаження велике, звичайно, нам потрібно розтягувати його в часі. Тому пропоную всім підтримати даний законопроект.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за позицію.

Слово надається пану Журжію від «Самопоміч». Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЖУРЖІЙ А.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Колеги, на сьогодні в Україні існує модель, відповідно до якої доходи, які виплачуються за державними цінними паперами, звільнені від оподаткування. Тобто, як сказав колега, відсотки і дисконти звільнені від оподаткування.

Можна довго дискутувати, чи правильна ця модель, чи потрібно її коригувати, думаю, в рамках комітету можна провести дискусію, але наразі така модель існує. Норми, запропоновані Міністерством

фінансів, фактично, уточнюють діючу модель і говорять про те, що, поряд із звільненням від оподаткування дисконтів і відсотків, будуть звільнені й інші доходи.

Як ми зрозуміли з дискусії з Міністерством фінансів, це потрібно для отримання позитивних юридичних висновків і проведення якісних переговорів з міжнародними інвесторами, з якими планується здійснити обмін старих облігацій державних цінних паперів, погашення яких, до речі, припадає на 2019 рік, на цінні папери нового випуску. Тому, колеги, зміни технічні, прохання підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за позицію.

Олексій Рябчин передає слово від фракції «Батьківщина» пані Олександрі Кужель. Прошу.

КУЖЕЛЬ О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! Зауваження до цього законопроекту стосується, в першу чергу, пункту 141.4 статті 141 Податкового кодексу, яким встановлюються особливості оподаткування нерезидентів. Пропонується поширити звільнення від оподаткування на доходи, одержані нерезидентами від операцій з державними та місцевими цінними паперами не лише у вигляді процентів і дисконту, а й від інших операцій за ними – це і перепродаж державних цінних паперів на вторинному ринку, обмін тощо, у тому числі всі спекулятивні операції.

Пропозиція Кабінету Міністрів суперечить вимогам Регламенту Європейського парламенту і Ради ЄС № 2015/2365, який де-юре забороняє проведення будь-яких спекулятивних операцій з суверенними боргами держави і з приватними боргами, гарантованими державою. Нагадуємо, що з 1 вересня 2017 року розпочався відлік граничних строків адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Як буде розцінено прийняття такого законопроекту? Як небажання або як невміння діючої влади адаптувати закон України до законодавства ЄС.

По суті, Кабінет Міністрів пропонує звільнити від оподаткування спекулятивні доходи юридичних осіб – нерезидентів, з якими Україна

не уклала договір. Нагадую: будь-які доходи, які мають українське джерело походження, отримані нерезидентами – юридичними особами, підлягають оподаткуванню за правилами України. Фракція «Батьківщина» не голосуватиме за законопроект, який є корупційним, поданий інвестбанкірами з оточення Президента України. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Від «Опозиційного блоку» – пан Долженков. Будь ласка.

ДОЛЖЕНКОВ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні колеги! По-перше, я хочу розвіяти деякі міфи щодо державного боргу. У 2013 році розмір державного боргу та гарантованого державою боргу становив 500-600 мільярдів гривень, зараз – 1,8 трильярда гривень. І це не внаслідок конфлікту, це внаслідок поганої та недалекоглядної політики Національного банку та чинної влади.

По-друге, шановні українці, хочу зазначити, що згідно із Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» дохідна частина становить 770 мільярдів гривень. При цьому кошти, що виділяються в цьому році на обслуговування державного боргу, становлять 242 мільярди гривень, або 31 відсоток. Ви уявіть, яке навантаження на державу Україна!

Про що цей законопроект? А цей законопроект (я можу в більш простих формулюваннях вам сказати, щоб вам було зрозуміліше) «заточений» на державні деривативи. У 2015 році чинна влада внесла певні законодавчі зміни, які дозволяють сплачувати за деякими специфічними цінними паперами відповідно до показників валового внутрішнього продукту. Однак ці сплати не підпадають під звільнення від оподаткування. Цією законодавчою ініціативою пропонується звільнити іноземних інвесторів, які вже є держателями державних деривативів на суму 3 мільярди доларів (це ті 3 мільярди, про які Яценюк розповідав, що їх нібито списали), щоб вони не сплачували податки до бюджету. Де тут економія? Де тут підвищення інвестиційної привабливості?

Я вважаю, що за рахунок українських громадян та України... Це більш як 3,5 мільярда гривень щороку, якщо виплати за державними деривативами будуть до 2040 року – це близько 66 мільярдів гривень, які не надійдуть до бюджету і залишаться в іноземних інвесторів. Тому ми пропонуємо і закликаємо не підтримувати цю законодавчу ініціативу.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, я прошу всіх повернутися до сесійного залу, бо перерва в парламенті тільки за 5 хвилин. У нас зараз відбудеться голосування.

Ще кілька фракцій не змогли виступити в обговоренні. Чи є бажання у фракцій «Народного фронту» і Радикальної партії долучитися? Будь ласка, від фракції Радикальної партії – Олег Ляшко.

Колеги, просимо, будь ласка, повертайтеся до сесійного залу, за хвилину – голосування важливого законопроекту, щодо якого зверталися до зали і уряд, і Президент.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Захист іноземних інвесторів – безумовно, важливе питання, але головним завданням української влади мало б бути створення сприятливого інвестиційного клімату всередині країни і захист власних інвесторів. Коли бабусі й дідусі несуть свої заощадження до банків і отримують дохід, вони сплачують податки з нього, з отриманих відсотків, а іноземних інвесторів пропонується звільнити. Я вважаю, що це не зовсім справедливо, бо виходить так, що власних інвесторів ми не захищаємо, а захищаємо іноземних.

Переді мною виступав Президент, розповів про велике досягнення – звалили 1300 пам'ятників Леніну. Безумовно, важливе досягнення. Але хотілося б від Президента почути, скільки робочих місць створено для українців, скільки людей отримали нові робочі місця і достойну зарплату, щоб жити в рідній країні. Хотілося б почути, скільки українців поїхали за кордон, шукаючи там роботу, замість того щоб працювати тут, в рідній країні. Ось про що треба говорити.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Я прошу всіх заходити до залу, прошу Апарат Верховної Ради і всіх голів фракцій максимально змобілізувати депутатів.

Колеги, я хочу вас поінформувати, що я буду пропонувати свою давню ідею – працювати без перерви. У нас на порядку денному питання кодексів, яке має, хочу наголосити, більше 3 тисяч поправок. Ми змогли у вівторок 1700 поправок розглянути щодо освітньої реформи, сьогодні у нас документ, який має більшу кількість поправок. Тому я буду закликати після цього законопроекту проголосувати за скасування перерви сьогодні і сподіваюся, що всі депутати з розумінням поставляться до цієї пропозиції.

Отже, зараз 1 хвилина Левченку і потім ми переходимо до голосування. Прошу всіх заходити до залу. Будь ласка.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 223, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Міністр фінансів і уряд, більшість пропонують зараз Верховній Раді ухвалити закон, який дозволить не оподатковувати певні доходи від цінних паперів держави, що відповідно зменшить надходження до державного бюджету, а комусь дозволить отримати додаткові прибутки. Мотивує уряд це тим, що без цього нібито не хочуть купувати наші цінні папери так звані іноземні інвестори.

Щоб за такий потенційно корупційний законопроект голосувати, нормальний народний депутат мав би спочатку побачити докази того, що є справжні іноземні інвестори, які готові купувати українські цінні папери післязавтра, і єдине, що їм заважає, – відсутність відповідної норми в законодавстві. Отоді можна було б гіпотетично за це голосувати. А без жодних таких доказів вірити олігархічному уряду, який, напевно, сам на себе хоче направити відповідні доходи, на своїх...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, обговорення завершено, переходимо до прийняття рішення. Я ще раз прошу всіх народних

депутатів зайти до залу. Прошу запросити всіх народних депутатів до залу і приготуватися до голосування. Я хочу уточнити, що законопроект, який продовжує судову реформу, має 4383 поправки, з них відхилено 3579. Отже, перед нами сьогодні важка, напружена робота, тому я закликаю всіх після цього законопроекту підтримати пропозицію працювати без перерв. Прошу зайняти робочі місця і приготуватися до голосування (*Шум у залі*).

Зараз я ставлю на голосування проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів нерезидентів – інвесторів у цінні папери» (№ 7052). Першою я ставлю пропозицію комітету: прийняти за основу і в цілому. Якщо не пройде, поставлю за основу. Прошу голосувати. Прошу підтримати, голосуємо.

«За» – 180.

Рішення не прийнято.

Пропозиція комітету не набрала голосів.

Ставлю наступну пропозицію – прийняти проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів нерезидентів – інвесторів у цінні папери» (№ 7052) за основу. Прошу підтримати. Прошу проголосувати за основу.

«За» – 208.

Рішення не прийнято.

Я почув, що не спрацювала картка. Зараз я поставлю на повернення. Будь ласка, прошу зайти до залу, зайняти робочі місця. Я поставлю пропозицію на повернення. Я продовжую засідання на 15 хвилин правом, наданим мені Регламентом. Я прошу всіх зайняти робочі місця і приготуватися до голосування.

Отже, колеги, я ставлю на голосування пропозицію повернутися до законопроекту № 7052. У ряду депутатів не спрацювала картка, це було видно. Прошу підтримати повернення до голосування за законопроект № 7052. Прошу голосувати. Голосуємо, колеги. Прошу підтримати.

«За» – 209.

Рішення не прийнято.

Колеги, я ще раз поставлю. Прошу приготуватися до голосування (*Шум у залі*). Колеги! Я ще раз ставлю пропозицію повернутися до

розгляду законопроекту № 7052. Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо.

«За» – 218.

Рішення не прийнято.

Я бачу (*Шум у залі*). Колеги, я тричі ставив всі закони, які є, я ставив три рази на повернення. Колеги, увага! Будь ласка, зніміть емоції. Питання великої ваги і фінансової відповідальності. Я дуже прошу вас зараз набратися терпіння. Те, що люди заходять до залу на наших очах... Чубаров щойно зайшов. Ну, має ж бути повага один до одного. Це ж просто має бути розуміння один одного.

Надважливий закон. Я прошу, колеги, 1 хвилина Прем'єр-міністру, увімкніть мікрофон. Володимире Борисовичу, поясніть важливість даного законопроекту.

ГРОЙСМАН В.Б., *Прем'єр-міністр України*. Дякую, вельмишановний пане Голово. Шановні колеги народні депутати! Це питання, яке насправді має надзвичайно серйозну державну вагу, щоб ми могли зробити перезапозичення і зекономити кошти державного бюджету. Це кошти державного бюджету, які працюють на весь реальний сектор економіки, на освіту, на охорону здоров'я і так далі. Не голосуючи за це, ми просто починаємо говорити, що чим гірше, тим краще. Це абсолютно системний, правильний закон, по суті своїй технічний. Тому я дуже прошу народних депутатів України і вас, вельмишановний пане Голово, повернутися до голосування і сьогодні прийняти його за основу і в цілому, для того щоб вже у вересні ми змогли зробити перезапозичення і, головне, зекономити кошти державного бюджету на обслуговування державного боргу.

Друзі, це не питання уряду або парламенту, це наше спільне питання, питання держави. Я дуже прошу «Самопоміч», позафракційних народних депутатів, «Батьківщину», «Опозиційний блок», групу «Відродження», групу «Воля народу», шановні колеги, будь ласка, проголосуйте спільно з коаліційними фракціями. Будь ласка, шановні колеги, розраховую на вашу підтримку. Підтримайте, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, колеги, прошу зайняти робочі місця і приготуватися до голосування. Я прошу, колеги, приготуватися до голосування. Прем'єр-міністр України звернувся до парламенту з проханням

підтримати. Як мені відомо, більшість фракцій підтримують цей законопроект. Не всі були в залі, не всі були готові до голосування. Зараз я поставлю пропозицію повернутися. Прошу всіх приготуватися до голосування.

Ставиться на голосування пропозиція повернутися до голосування за проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів нерезидентів – інвесторів у цінні папери» ([№ 7052](#)). Прошу проголосувати. Прошу підтримати, колеги, кожен голос має вагу. Прошу уважно проголосувати спочатку за повернення, голосуємо. Прошу підтримати.

«За» – 240.

Рішення прийнято.

Ми повернулися, і я ставлю на голосування пропозицію комітету: прийняти законопроект № 7052 за основу і в цілому. Прошу проголосувати. Прошу підтримати, колеги! Голосуємо, колеги! Прошу підтримати.

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Колеги, увага! Тепер я ставлю на голосування свої пропозиції. Не виходьте із залу, я вас прошу, ми маємо ще 5 хвилин роботи. Враховуючи важливість та великий обсяг питань, які стоять перед нами сьогодні, відповідно частини другої статті 19 Регламенту Верховної Ради України я вношу пропозицію працювати сьогодні без перерви з 12 години до 12:30 та без перерви з 14 до 16 години. Прошу народних депутатів підтримати цю пропозицію. Прошу голосувати. Прошу підтримати, голосуємо. Прошу проголосувати: без перерви. Покажемо здатність працювати, колеги.

«За» – 182.

Рішення не прийнято.

Колеги, ще раз, я ще раз поставлю пропозицію працювати без перерви. Колеги, підтримайте. Прошу проголосувати. Прошу підтримати, покажемо, що український парламент налаштований на роботу. Прошу проголосувати за роботу без перерви. Будь ласка.

«За» – 194.

Рішення не прийнято.

Що ж, колеги, тоді будемо працювати з перервами, передбаченими Регламентом. І хочу наголосити, що зараз згідно з Регламентом буде оголошена перерва на 30 хвилин, а після перерви ми відразу перейдемо до розгляду законопроекту про внесення змін до кодексів. Прошу голову комітету приготуватися до довгої і виснажливої роботи.

А зараз я оголошую перерву на 30 хвилин. Запрошую всіх о 12:40 до залу, через півгодини ми продовжимо нашу не легку, але таку потрібну для країни роботу. Дякую вам.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу заходити до залу. Час, відведений для перерви, завершився.

Колеги, я хочу, щоб ви мене зараз уважно послухали. Перед нами, як я казав на початку сесії, цілий ряд реформ – зокрема освітня, яку ми змогли прийняти у вівторок, пенсійна і медична реформи. Я хотів би, щоб щодо всіх цих реформ ми поводитися в залі один стосовно одного чесно. У вівторок, коли ми розглядали поправки до освітньої, ми ледь встигли пройти їх до 18:15, голосування відбувалося фактично у межовий час. Тому я запропонував, на мою думку, добру конструктивну пропозицію – працювати без перерви. Я просив би народних депутатів підтримати цю пропозицію.

Я хочу вас поінформувати, що буде розгляд поправок. Якщо комусь буде вкрай необхідно вийти із залу, і він не є автором поправки, він зможе вийти із залу і повернутися. Під час розгляду поправок атмосфера в залі буде робочою, але якщо автор поправок побачить, що найближчі 10-15 хвилин немає його поправки, він зможе вийти із залу. Для того щоб ми могли працювати системно, я прошу всіх підтримати пропозицію працювати без перерви, колеги.

Прошу всіх зайти до залу і приготуватися до розгляду питання. Голова комітету готовий до важкої праці, готовий без перерви працювати в залі, даючи приклад працездатності і відповідальності, без сну. І він буде голосувати за скасування перерви. Я прошу всіх перейнятися цією відповідальністю, щоб ми не входили в ситуацію, коли залишиться невелика кількість поправок, а робочий день завершиться. Тому я дуже прошу всіх підтримати цю пропозицію – не політичну, а для більш ефективної організації роботи парламенту.

Прошу Апарат Верховної Ради України запросити депутатів до залу. Прошу голів фракцій запросити депутатів до залу. Я ще раз поставлю на голосування цю пропозицію і сподіваюся, що всі фракції парламенту з розумінням поставляться до цього голосування. Я обіцяю, що від мене як Голови Верховної Ради України буде повне сприяння всім реформам – і медичній, і пенсійній. Так само, як, ви бачили, було повне сприяння реформі освітній, коли ми тут у залі змогли основні контроверсійні моменти з'ясувати, знайти компромісну позицію і прийняти рішення. Але давайте один до одного ставитися чесно, щоб кожній із реформ дати шанс – пройти в залі обговорення та прийняти рішення.

Хочу наголосити, я наполіг на тому, щоб кожна з реформ розглядалася за повною процедурою. Безпрецедентний випадок – така кількість поправок на розгляді, безпрецедентний для Верховної Ради України. Але ми повинні навчитися проходити такі випробування, демонструючи високу політичну культуру.

Прошу зайти до залу і приготуватися до голосування. Будь ласка, голови фракцій, запросіть депутатів до залу.

Отже, колеги, я зараз ще раз поставлю на голосування, як депутати зайдуть до залу, пропозицію працювати без перерви, і після того ми перейдемо до розгляду. Нагадаю, що законопроект про внесення змін до кодексів розглядатиметься у другому читанні, це рішення не потребує окремої процедури: буде голова комітету, будуть автори правок, і відповідним чином буде відбуватися розгляд. Але я сподіваюся, що всі народні депутати перейнялися відповідальністю і зараз всі гуртом, всім залом, підтримають пропозицію працювати без перерви і показати приклад працездатного парламенту.

Будь ласка, займаємо робочі місця. Колеги, готові до прийняття рішення? Немає людей. Запрошуйте людей, будь ласка, допоможіть, кого немає поруч з вами – наберіть по телефону, запросіть до залу. Будь ласка, прошу всіх зайти до залу.

Отже, колеги, я хочу ще раз сформулювати пропозицію, яку я зачитаю. Я поставлю на голосування пропозицію працювати без перерви з 14 до 16 години. Ще раз хочу наголосити, що протягом сьогоднішнього дня ми будемо розглядати поправки, у кожного з народних депутатів буде можливість вийти із залу, коли буде необхідність, зайти до залу, робота буде продовжуватися. Отже, я прошу всіх

приготуватися до голосування. Хочу нагадати, що поправок до даного законопроекту 4383, з них відхилено 3579, перед нами дуже системна і відповідальна робота. І тому я ставлю на голосування пропозицію працювати без перерви. Прошу приготуватися до голосування, прошу зайняти робочі місця.

Отже, шановні народні депутати, враховуючи важливість та великий обсяг питань, які стоять перед нами сьогодні, відповідно частини другої статті 19 Регламенту Верховної Ради України вношу пропозицію працювати сьогодні без перерви з 14 до 16 години, тобто продовжити наше засідання до 18 години. Прошу народних депутатів підтримати цю пропозицію. Прошу представників усіх фракцій, незалежно від політичних уподобань, допомогти організувати роботу Верховної Ради України. Колеги, прошу голосувати. Прошу підтримати. Голосуємо, колеги, прошу всіх підтримати! Прошу голосувати. Голосуємо, прошу підтримати.

«За» – 183.

Рішення не прийнято.

Я ще раз поставлю, колеги. Я ще раз ставлю на голосування пропозицію, щойно мною озвучену, працювати без перерви з 14 до 16 години. Я прошу всіх, хто не встиг зайти до залу, зайти до залу і проголосувати. Прошу проголосувати. Прошу підтримати роботу без перерви з 14 до 16 години. Прошу голосувати, прошу підтримати, колеги. Прошу всі фракції підтримати.

«За» – 183.

Рішення не прийнято.

Рішення, на жаль, не прийнято, і ми переходимо до розгляду проекту Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» ([№ 6232](#)). Запрошую до доповіді голову Комітету з питань правової політики та правосуддя Князевича Руслана Петровича. Будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П., голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).
Дякую. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Дозвольте мені насамперед від імені Комітету з питань правової політики та правосуддя доповісти вам про ситуацію, що трапилася в період відтоді, як був прийнятий у першому читанні зазначений законопроект, до цього моменту, коли ми маємо можливість розглянути його в другому читанні.

Як ви знаєте, у постанові про прийняття зазначеного законопроекту за основу Верховна Рада прийняла безпрецедентне рішення і першим пунктом доручила комітету, зважаючи на те, що це, по суті, законопроект, який містить у собі низку інших глобальних кодексів і законів, підготувати до другого читання всі кодекси і відповідно закони, що впливають з кодексів, а також окремо законопроект про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», оскільки, як ви знаєте, стаття 4 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» говорить про те, що будь-які зміни до цього закону можливо вносити виключно окремим законом, і виписати окремими розділами зазначеного законопроекту зі своїми перехідними та прикінцевими положеннями. Ми мали, як на мене, неординарне завдання, над яким протягом кількох місяців працювали, і дуже сподіваюся, що впоралися з ним, як на мене, досить непогано.

Що ми маємо в результаті такої роботи?

По-перше, як і було домовлено під час розгляду питання в першому читанні, у комітеті була створена робоча група на чолі з головою комітету, до складу якої увійшли всі, без винятку, бажані члени комітету, представники суб'єкта права законодавчої ініціативи, представники судової влади, суміжних судових інститутів, представники Ради з питань судової реформи, представники уряду, представники Міністерства юстиції, яке безпосередньо зацікавлене в певних положеннях процесуальних кодексів, представники Апарату Верховної Ради України, представники громадськості, експертного середовища, юридичної наукової спільноти і ціла низка інших відомих фахівців, зокрема, представники Міжнародного арбітражного суду, інших судових інституцій, Державної судової адміністрації.

Гадаю, весь список не варто оголошувати, щоб когось не пропустити, але повірте мені, що це було надзвичайно представницьке зібрання, яке впродовж майже місяця досить активно, у щоденному режимі, працювало над текстом законопроекту, прийнятого у першому читанні, та безпосередньо над безпрецедентною кількістю правок, поданих суб'єктами права законодавчої ініціатива. У кінцевому підсумку це 4384 поправки – унікальний рекорд українського парламентаризму за всю історію незалежності. І, як на мене, нам вдалося...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Думаю, зважаючи на важливість даного законопроекту, треба додати голові комітету 2 хвилини, щоб він міг зачитати рішення і пропозиції комітету. Будь ласка, пане Руслане, продовжуйте.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Я хочу сконцентруватися на тих принципових положеннях, які вирішені в тексті законопроекту і які були найбільш, скажемо так, дискусійними під час розгляду законопроекту в першому читанні.

Насамперед ми прибрати принцип законності із засад принципів судочинства. Пригадуєте, скільки дискусій були довкола цього?

Ми вилучили інститут автоматичного арешту коштів, який теж збурих і суспільство, і сесійну залу. Ми переконали всіх, хто був причетний до напрацювання законопроекту, в недоцільності запровадження цього інституту, принаймні на цьому історичному етапі, оскільки він не сприймається, і потрібен додатковий час для того, щоб і суспільство, і юридична спільнота змогли зрозуміти і напрацювати відповідний алгоритм.

Було надзвичайно дискусійне питання щодо доцільності підвищення ставок судового збору. Всі без винятку фракції наполягали на тому, що на даному етапі, в умовах соціально-економічної кризи, недоцільно збільшувати відповідні ставки. Комітет дослухався до такої позиції, ми прийняли рішення залишити все як є, не підвищувати ставки судового збору.

Наступні питання, які теж були надзвичайно дискусійні, – вдосконалення питання електронного судочинства, регулювання питання відводу суддів, питання зловживання процесуальними правами. Більше того, ми вирішили ввести інститут електронного суду лише через рік після того, як набуде чинності даний закон, щоб дати час

підготувати відповідні програми та їх убезпечити, зважаючи на виклики, які ми маємо, у тому числі в царині вірусів, які панують, тощо, для того щоб, знову-таки, дати можливість спільноті підготуватися належним чином до впровадження цього інституту. Й інші речі, яких дуже багато, не хотів би на всіх зупинятися, зокрема, адаптація Закону «Про державну службу», на чому наполягав представник фракції «Батьківщина».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, ще хвилину.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Крім того, хочу вам сказати, що певні речі треба уточнити, зважаючи на таке.

Після того, як був прийнятий у першому читанні цей законопроект, пам'ятаєте, ми внесли зміни до Закону «Про публічні закупівлі», і замість слова «державні» треба вживати в тексті законопроекту слово «публічні».

Так само що стосується ухвали, яку треба надсилати з цього приводу скаржнику і учасникам справи, яким надається копія конституційної скарги та доданих до неї документів (це поправка 1168). Ця фраза обов'язково мусить бути врахована.

І ще один важливий момент. Після того, як був прийнятий у першому читанні цей законопроект, ми прийняли в цілому Закон «Про Конституційний Суд України», а в першому читанні ми послалися ще на старий закон, у нас стаття, що передбачала зміни, стосувалася старого закону 1996 року. Ми пропонуємо від імені комітету зараз відновити її і послатися вже на новий закон. Зокрема, викласти в такій редакції: «У статті 44 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136-VIII» – і далі той текст, який був, але я мушу його ще раз уточнити.

Друге речення частини третьої викласти в такій редакції: «Кандидат на посаду керівника Секретаріату повинен мати вищу юридичну освіту та відповідати кваліфікаційним вимогам, передбаченим Законом України «Про державну службу» для осіб, які претендують на зайняття посади державної служби категорії «А».

І в частині сьомій слова «Секретаріату Кабінету Міністрів» замінити словами «апарату Верховного Суду». Це буде правильно...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Отже, колеги автори поправок, переходимо до розгляду. Як завжди, я буду оголошувати в послідовності ті поправки, які були відхилені. Хто наполягатиме шляхом підняття руки – я надаватиму слово. Отже, ми переходимо до розгляду поправок.

Поправка 1. Сидорович не наполягає.

Поправка 2. Сидорович не наполягає.

Поправка 3. Не наполягає.

Поправка 4. Не наполягає.

Поправка 5. Не наполягає.

Поправка 6. Не наполягає.

Поправка 7. Не наполягає.

Поправка 8. Не наполягає.

Поправка 13. Не наполягає.

Поправка 15. Не наполягає.

Поправка 18. Не наполягає.

Поправка 19 Тимошенко і Одарченка. Слово буде мати Одарченко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ОДАРЧЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (одномандатний виборчий округ № 183, Херсонська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! Нещодавно була прийнята нова редакція Закону «Про Конституційний Суд України», де під гаслами начебто конституційної реформи, доступу людей до конституційного правосуддя, фактично, відбулася узурпація влади, узурпація Президентом впливу на Конституційний Суд. Була розроблена така конкурсна система, де Президент має домінуючий вплив на призначення суддів, створена процедура розгляду справ, де Президент також на все 100-відсотково впливає. Нинішня редакція закону, яка запропонована, завершує так звану конституційну реформу, де буде сформований 100-відсотковий вплив Президента, в тому числі на Верховний Суд. Зараз будуть звільнені всі судді Конституційного Суду. Президент призначить зручних йому суддів. Крім того, він організовує окрему палату, яка буде розглядати виборчі спори. Я переконаний, що будь-які спори щодо виборів зараз будуть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Будь-які справи, що будуть розглядатися у виборчих спорах, тепер будуть розглядатися виключно на користь Президента. І в цьому є велика небезпека. Я прошу всіх депутатів уважно до цього ставитися і не голосувати за цей законопроект.

Моя поправка 19 технічна, вона у вас перед очима, прошу проголосувати за неї.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. І відразу хочу зробити повідомлення. Користуючись своїм правом і зважаючи на безпрецедентну кількість поправок, я прошу всіх у своїх виступах не виходити за межі 1 хвилини. У виняткових випадках, коли є потреба завершити думку, головуючий на засіданні буде додавати максимум 10 секунд. Я прошу врахувати це Апарат і всіх народних депутатів: не більше 10 секунд у виняткових випадках.

І ще одне прохання – говорити по суті поправок. По суті запропонованої поправки і тільки з цією ціллю можна брати слово.

Отже, я ставлю на голосування поправку 19 народних депутатів Тимошенко і Одарченка. Прошу проголосувати. Хто підтримає дану правку, прошу голосувати. Комітет її відхилив. Будь ласка.

«За» – 78.

Рішення не прийнято.

Поправка 20. Не наполягає.

Поправка 21. Не наполягає.

Поправка 22. Не наполягає.

Поправка 24. Не наполягає.

Поправка 26. Не наполягає.

Поправка 33. Не наполягає.

Поправка 34. Не наполягає.

Поправка 35. Не наполягає.

Поправка 36. Наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон Власенка.

ВЛАСЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, Андрію Володимировичу. Я просто хочу нам усім нагадати,

що рівно два роки тому тут за трибуною стояв Порошенко, а тут сидів Льоша Філатов, і вони нам розказували, що буде нам усім щастя, якщо ми проголосуємо закон про справедливий суд. Два роки минуло, нічого не відбулося, крім збільшення контролю Порошенка над судовою системою. На жаль, на цей законопроект чекає така сама доля, у нього така сама мета – збільшення контролю Президента за судовою гілкою влади.

Однак, на жаль, у цей законопроект напхали цілу купу досить спірних питань. Зокрема, ця поправка чого стосується? Тут написано, що судочинство в господарських судах здійснюється відповідно до закону, чинного на час вчинення окремої процесуальної дії. Тобто, уявіть собі, справа слухається рік, закон змінюється три, чотири чи п'ять разів, і це означає, що справа буде слухатися з різним процесуальним законом! Тобто це є повним абсурдом, це треба виправляти. Не може під час розгляду однієї справи діяти різний процесуальний закон. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наполягаєте на голосуванні? Я ставлю на голосування поправку 36 народного депутата Власенка. Комітетом вона відхилена. Хто підтримує дану поправку, прошу проголосувати. Голосуємо, колеги, визначаємося.

«За» – 83.

Рішення не прийнято.

Поправка 38. Не наполягає.

Поправка 39. Не наполягає.

Поправка 40. Власенко наполягає. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Шановні колеги, це черговий приклад спроби посилення впливу Порошенка на судову систему. Що нам пропонують? Знаєте, у нас загальна тенденція така: Вищий господарський суд ліквідуємо, Вищий адміністративний суд ліквідуємо, бо Порошенко там лише частково впливає, але при цьому створюємо Вищий суд з питань інтелектуальної власності. Тобто повний абсурд. У нас загальна стратегія на ліквідацію вищих спеціалізованих судів, а тут, коли нам треба, ми пропонуємо створити Вищий спеціалізований суд з питань інтелектуальної власності. Навіщо це робиться? Для того, щоб, знову-таки, провести такий самий конкурс, як було

проведено до Верховного Суду, повністю підконтрольній Адміністрації Президента. Знову Філатов викликатиме кандидатів до себе, знову будуть створювати ручний суд, яким будуть керувати, але тепер з питань інтелектуальної власності. Напевно, Петру Олексійовичу треба захищати торгову марку «Рошен». Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 40 народного депутата Власенка. Хто підтримує дану поправку, прошу проголосувати. Комітет її відхилив. Будь ласка, голосуємо, визначаємося.

«За» – 69.

Рішення не прийнято.

Поправка 41. Не наполягає.

Поправка 42. Не наполягає. Колеги, я не буду називати прізвища, кожний має поправки перед собою.

Поправка 44. Не наполягає.

Поправка 45. Не наполягає.

Яка? Поправка 45 Ківалова. Я боюся сказати вголос, це Ківалов. А поправки 44 автор – Шкрум. Ну, так у мене написано. Колеги, справді, в мене написано Шкрум. Можливо, у вас була група авторів... Прошу? Там група авторів. Добре, будь ласка, Євтушок, 1 хвилина.

ЄВТУШОК С.М., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (одномандатний виборчий округ № 156, Рівненська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, я зараз хочу звернутися до голови комітету. Ви знаєте, складається таке враження, що 129 поправок, подані мною і моїми колегами, були просто відфутблені. Десь, напевно, залежно від того, у владі депутат чи в опозиції, ви дієте. Ага, ви опозиційні депутати – ваші поправки відхилені.

Ми сьогодні чули промову, яка була спрямована, як сказав Президент, іншим лідерам, у тому числі духовним, де зафіксовано, що триває реформування системи правосуддя. Але насправді відбувається монтування цієї системи під певного суб'єкта владних повноважень. Мені здається, що, проголосувавши сьогодні без змін все те, що напрацьовано було в першому читанні, а саме так виглядає, бо суттєвих змін до другого читання не підготовлено, ви просто змонтуєте систему під себе і під свою владу.

А правка говорить про те, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я ставлю на голосування поправку 44 групи народних депутатів... *(Шум у залі)*. Ні, тримайте себе в руках, голово комітету. Хто підтримує дану поправку, прошу проголосувати.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 45. Не наполягає.

Поправка 46. Не наполягає.

Поправка 47. Не наполягає.

Поправка 48. Наполягає. Будь ласка, 1 хвилина Власенку.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Шановні колеги! Ну, з одного боку, здавалося б, викладена досить правильна норма про те, що у випадку, якщо закон або договір не визначають ефективного способу захисту порушеного права чи інтересу, тоді суд повинен визначити спосіб захисту такого права. Це абсолютно правильна концепція, але, колеги, точно не в наших українських реаліях.

От я вам скажу, як буде використовуватися ця норма. Дуже просто: суд буде вирішувати все, як він хоче, не буде зважати на закон, тому що навіть якщо законом буде визначений спосіб захисту порушеного права, суд напише: це неефективний спосіб, я застосовую інший і так далі.

Тому, на жаль, нашій нереформованій системі, яка на сьогодні повністю знаходиться під політичним впливом Порошенка, на жаль, такий правильний, мікрохірургічний інструмент, напевно, надавати поки що передчасно. Тому, кажучи про те, що це правильна ідея, в нинішніх умовах її застосовувати не можна. Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Ставиться на голосування поправка 48 депутата Власенка. Прошу визначитися.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Рухаємося далі. Поправка 52 Левченка. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Ви знаєте, одна з основних логік цієї так званої реформи – по суті, приведення нашої судової системи в дуже схожий механізм роботи, як англосаксонська судова система у Великобританії та Сполучених Штатах Америки. Нібито є прецедентне право і так далі, хоча у нас цього всього немає.

Зокрема, це стосується також моменту, коли суду надається право визначення способу захисту, не передбаченого законом або договором. Це означає, що суд буде приймати рішення поза межами законодавчого регулювання, яким регламентовано захист цивільних прав та інтересів особи. Це означає, фактично, надання суду повноважень нормотворчого органу, що не узгоджується з правовою природою суду як органу застосування права, який здійснює правосуддя відповідно до частини першої статті 124 Конституції України. Відповідно ця норма порушує Конституцію України. Ця норма дає можливість судам, по суті, на коліні писати закони. Це абсолютно неприйнятно! Це подальше посилення судової системи, яка повністю контролюється виконавчою гілкою влади. Це треба прибрати.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо за поправку 56 Левченка.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Колеги, я обмовилася, це була поправка 52. Вибачте, будь ласка, це була поправка 52.

Наступна поправка 53 Шкрум. Не наполягає.

Поправка 56 Левченка. Отепер 56-та, я перепрошую.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. Дякую. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Пропозиція законопроекту щодо створення так званого електронного суду є недоцільною. Оскільки значна частина громадян України позбавлена можливості користуватися новітніми інформаційними технологіями, на превеликий жаль, і не має доступу до мережі Інтернет, більшість громадян будуть вимушені звертатися до суду в паперовій формі, а отже, сплачувати повну ставку судового збору за таке звернення.

Крім того, така нерівність з одночасним значним підвищенням ставок судового збору (хоча тут кажуть, що нібито їх не будуть

підвищувати, ну, зараз подивимося) фактично унеможливить доступ до правосуддя значної кількості громадян, що є порушенням конституційного права особи на судовий захист, гарантований статтею 55 Основного Закону України.

Слід також зазначити, що електронне правосуддя не відповідає гласності та відкритості судового процесу як основним засадам судочинства.

Відповідно прошу, будь ласка, врахувати мою поправку і прибрати відповідні норми з цього законопроекту. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Тепер голосуємо поправку 56 Левченка. Прошу.
«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 57 Тимошенко. Будь ласка, увімкніть мікрофон. Будь ласка, картку в пульт просто ще раз вставте, система могла просто трошки дати збій.

ТИМОШЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Партія «Батьківщина». Шановні колеги! Так, як суспільство чекає справжню, а не фейкову реформу правосуддя, можливо, вони так не чекають навіть підвищення заробітної плати. Тому що неправосудність судів, корумпованість судів, політична залежність судів в Україні вже досягли таких меж, що помітно для всього світу. Можу сказати, що, на жаль, ця реформа не тільки не вирішує питання створення справедливої системи судочинства, вона реально заплутує всі процедури, робить людей ще більш безправними, ніж до сьогодні, дає можливість політичним лідерам управляти системою в ручному порядку, позбавляє людей рівності, закриває для бідних людей доступ до правосуддя. Тому голосувати за це категорично не можна – це хаос...

ГОЛОВУЮЧА. Ви наполягаєте на голосуванні? Поправка 57 ставиться на голосування, просто її не озвучили.

«За» – 66.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 59 Тимошенко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я хотіла би продовжити. Справа в тому, що вже сьогодні найбільш вразливі люди відокремлені від судової системи тими внесками, платежами, які потрібно робити. Цей законопроект ще посилює відокремленість людей від системи правосуддя залежно від того, заможні вони чи ні.

Я кажу про низьку кваліфікацію цих законопроектів, тому що навіть сьогодні до них внесено більше півтори тисячі поправок. Різні частини законопроекту розбалансовані, не стикаються між собою і вносять хаос, який обмежить права людей, можливість доступу до суду, правосудність самого суду. І, як наслідок, це буде означати, що люди не отримають бажаної справедливості від української судової системи.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 59, голосуємо. Ні, це ваша поправка, ми її голосуємо, це не підтвердження, це голосування.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Поправка не підтримана, 55 голосів.

Рухаємося далі. Поправка 64 Тимошенко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я хотіла би продовжити аналіз законопроекту, який ми зараз розглядаємо, і хочу послатися на зауваження, які зробили до проекту відповідні управління Апарату Верховної Ради України. Так, можу сказати, що у висновку лише одного управління, який у мене зараз у руках, зауважень на 54 сторінки, і кожна сторінка присвячена тому, що цей законопроект звужує конституційні права людей, що законопроект, який ми зараз розглядаємо, по суті, суперечить базовим принципам Конституції, порушує права і свободи людей. І я думаю, якщо проігнорували такі висновки фахових людей, які очолюють і працюють в управліннях Апарату Верховної Ради України, це свідчить про те, що хочуть будь-яким чином протиснути цей законопроект і таким чином, по суті, остаточно відмежувати систему правосуддя від людей.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо поправку 64.

«За» – 66.

Рішення не прийнято.

Рухаємося далі. Поправка 74 Тимошенко. Будь ласка, я вже оголосила, потім повернемося.

ВЛАСЕНКО С.В. Це поправка Тимошенко і Власенка.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, увімкніть мікрофон Власенка, я не почула.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, шановна Ірино Володимирівно. Насправді ця група поправок пов'язана якраз із звуженням прав громадян. Що нам пропонують? Нам пропонують у режимі електронного суду, якщо людина один раз зареєструвалася в єдиній системі, далі всі документи направляти лише електронною поштою, не дублюючи їх у паперовому вигляді, навіть якщо учасник процесу наполягає, що він хоче отримувати документи в паперовому вигляді.

Це призведе до дуже простих речей. Ми сьогодні говоримо про те, що найбільшим зловживанням у судовій системі є втручання в електронні системи. Вони просто зараз почнуть відправляти судові документи, вибачте за сленговий вираз, «на деревню дедушке», на якісь невідомі електронні адреси і підкладати документи, що вони нібито всіх повідомили, і слухати справи навіть, коли учасник процесу вимагає отримання первинних документів у паперовій формі. Я погоджуюся з попередніми колегами, які згадували нашу українську ситуацію з доступом до мережі Інтернет, який сьогодні працює, завтра не працює, сьогодні я можу відкрити електронну пошту, завтра не можу...

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 74. Прошу визначитися.

«За» – 69.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 87 Тимошенко та Одарченка. Мікрофон депутата Одарченка увімкніть, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Партія «Батьківщина». Шановні колеги! Певний час тому Президент з цієї трибуни палко нам оголосив про те, що конституційна реформа, яка забезпечить доступ людей до суду, започаткована, і він береться її реалізувати. У цьому законі ми бачимо його щире бажання реалізувати. Ми бачимо, що доступ людей до правосуддя серйозно обмежений. Я не хочу зараз порушувати питання, пов'язані з матеріальними витратами людей, які змушені звертатися до суду, чого вартує лишень судовий збір у 1600 гривень. Згідно з цим законом витребування будь-якого паперу, розгляд будь-який матеріалів потребуватиме відшкодування людиною цих витрат. Процедура розгляду справ так заорганізована, щоб не дати людині можливості розглянути її справу, якщо вона не цікава владі. Я прошу поставити мою поправку на голосування, вона саме стосується цих проблем, і підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 87, голосуємо.

«За» – 64.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 93 Тимошенко, Власенка.

ВЛАСЕНКО С.В. Поправка 89.

ГОЛОВУЮЧА. Я вже оголосила поправку 93, потім повернемося. Вибачте, поправка 89, я перепрошую. Народного депутата Власенка увімкніть мікрофон.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Ситуація така. Знову-таки, дрібними неточностями, якими просто переповнений цей законопроект, нівелюється можливість людей або отримати чесне, справедливе законне рішення, або отримати будь-який доступ до матеріалів справи.

Стаття абсолютно формальна – про те, що документи зберігаються в паперовій формі. Єдине, що не зрозуміло, де вони зберігаються, як зберігаються, який період зберігаються, і що з ними потім – чи це довічне зберігання, чи через день після того, як рішення пройшло остаточну інстанцію, ці документи можуть бути знищені, чи вони знищуються після закінчення пересічних строків на оскарження, чи вони

не знищуються ніколи. Зазначене не вирішується цією статтею, і це призведе до певних проблем в отриманні копій для певних можливостей в ознайомленні з матеріалами справи. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 89 голосується.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 93 народного депутата Власенка. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Ну, знову-таки, нам пропонують, щоб положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему затверджувала Вища рада правосуддя.

Хочу сказати, що, можливо, це була б правильна норма у нормальному демократичному цивілізованому суспільстві. Але на сьогодні Вища рада правосуддя повністю приватизована Петром Порошенком. Там сидять хлопчики, які не просто носять портфель за Петром Олексійовичем, а які носять портфель за тими, хто носить портфель за Петром Олексійовичем, але вони гарно виконують всі вказівки, які отримують, повністю. Був скандал з обранням делегатів від тих суб'єктів, які представляють когось у Вищій раді правосуддя, а насправді представляють Петра Олексійовича Порошенка. Тобто під виглядом деполітизації судової системи нам пропонують повний контроль з боку Порошенка і його оточення над Вищою радою правосуддя, а через неї – над усією судовою системою. Тому Верховна Рада повинна затверджувати такі стратегічні для держави речі, як положення про Єдину судову...

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 93, голосуємо.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 99. Власенка мікрофон, будь ласка, увімкніть.

ВЛАСЕНКО С.В. Шановні колеги! Знову-таки, ми повертаємося до глибинного стратегічного питання, яке точно буде торкатися кожного українця або теоретично може торкатися кожного українця. Мова йде про можливість арешту коштів. На жаль, механізми, запропоновані в цьому законопроекті, незважаючи на те, що вони були

трошечки змінені під час підготовки до другого читання, не убезпечують громадян України від того, що їхні кошти зненацька можуть бути арештовані за рішенням суду навіть без їх повідомлення. Тому що ми дивимося попередні поправки, де у нас, виявляється, все буде електронне, де не треба буде людям паперові виклики посилати і так далі, і так далі. І всі ці обмеження призведуть до того, що люди потраплять у низку пасток, а їхнє майно просто буде арештовано без їхнього відома. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 99 голосується.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 108 Євтушка, Івченка. Хто з вас? Євтушок, будь ласка.

ЄВТУШОК С.М. Фракція «Батьківщина». Я вчергове хочу звернутися до голови комітету пана Руслана Князевича. Скажіть, будь ласка, чому ви не коментуєте наші поправки? Ну, звичайний процес, який ви намагаєтеся звузити і не пустити окремі категорії, ми спеціально виписали у своїх поправках. Поправкою 108 чітко частину першу статті 8 після слів «рівності всіх фізичних осіб» пропонуємо доповнити словами «у тому числі фізичних осіб – підприємців». Чому комітет відхилив дану правку? Прокоментуйте, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка, поправку 108, шановні колеги. І звичайно, ми хочемо подякувати колегам, що вони абсолютно бездоганно дають інформацію щодо своїх поправок, що залу все зрозуміло.

Будь ласка, поправка 108. Це його право, але ж не обов'язок. Ми все зрозуміли.

«За» – 48.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 110 пана Власенка. Прошу.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Я не хотів би, щоб прийняття такого важливого для українського суспільства закону перетворилося на профанацію. Я розумію, що порошенківська

більшість у комітеті провела те, що вона хотіла. Зараз голові комітету не дають можливості коментувати. Це неправильно, коли обговорюються такі важливі закони.

Я розумію, що ми зараз обговорюємо Господарський процесуальний кодекс, але ціла група подальших поправок буде пов'язана з обмеженням присутності громадян і обмеженням прозорості судового процесу. Зокрема, цією статтею нам пропонують, щоб особи, які бажають бути присутніми в судовому засіданні, допускалися до зали судових засідань лише (увага!) за наявності вільних місць. Тобто тепер суди почнуть слухати справи в комірчинах площею три квадратні метри, скажуть, дивіться, немає вільних місць, тому нікого не можна допускати до зали судових засідань.

Я розумію це, бо нас, опозиційних депутатів, не пускали у справі Тимошенко, мотивуючи тим самим. Порошенко тоді сидів в уряді Януковича і його це не дуже хвилювало, він це не дуже розуміє. І хлопчики, які готували цей проект, займалися тим самим. Але це дуже важливо...

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 110. Голосуємо, будь ласка. Ми йдемо за Регламентом і ретельно обговорюємо кожну поправку. Кожен автор має право її оголосити.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Будь ласка, наступна поправка 111 Євтушка.

ЄВТУШОК С.М. Фракція «Батьківщина». Тепер, пані Ірино, оскільки ви головуєча, я звертаюся персонально до вас. Скажіть, будь ласка, ми з вами були в судах у Росії, де під виглядом якихось активістів заводили тітушок, переповнювали судову залу, і нам не було можливості зайти на той відомий суд, як у Басманний, так і в Ростові-на-Дону.

Ось ми зараз частину третю викладаємо в такій редакції:

«Особи, які бажають бути присутніми у судовому засіданні, безперешкодно допускаються судовим розпорядником до зали судових засідань, за наявності вільних місць, до початку судового засідання або під час перерви. У разі якщо бажаючих бути присутніми у судовому засіданні значно більше, ніж можливості зали, де проводиться

судове засідання, судовий розпорядник доповідає про це головуючому в засіданні. Суд з метою забезпечення принципу гласності процесу приймає ухвалу про здійснення трансляції».

Чи не може бути в нашій країні такий прецедент? Адже ми бачимо абсолютно узурповану систему від комітету, від інших суб'єктів.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ми зараз голосуємо за поправку 111, визначаємося голосуванням після такого важливого роз'яснення. Прошу, будь ласка, поправка 111. Я голосуванням визначаюся щодо свого ставлення до поправки.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправка 112 пані Шкрум. Будь ласка, пані Альоно.

ШКРУМ А.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Передовсім я хочу повернутися до питання, чому важливо, щоб голова комітету коментував поправки. Тому що, як ви пам'ятаєте, ті поправки, які ми зараз пройшли, щодо автоматичного арешту коштів на рахунках осіб, були в першому читанні подані Адміністрацією Президента та Президентом особисто, вони передбачали можливість автоматичного арешту коштів на рахунках за борги, наприклад за неоплату електроенергії та газу. Ці поправки є абсолютно корупціогенними. І після важких дебатів на засіданні комітету ми ці поправки зняли. Тому дуже важливо, щоб голова комітету підтверджував у своїх коментарях, що ніде на 2 тисячах сторінок і в 1500 наступних поправок не буде автоматичного арешту коштів на рахунках. Тому ми й просимо дати коментарі для стенограми засідання.

І з приводу моєї поправки 112. Дійсно, говориться про те, що лише за наявності вільних місць будуть допускати людей на відкрите судове засідання. Я вважаю, що це абсолютно недемократично, тому що ми знаємо випадки, коли під час резонансних справ – політичних і не лише політичних – на жаль...

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо за поправку 112, яку комітет відхилив. У нас дуже багато поправок, я хочу, щоб ми всі встигли розглянути. Будь ласка, поправка 112. Голосуємо.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути).*

ГОЛОВУЮЧА. Це право, але не обов'язок голови комітету. Комітет відхилив це рішення. Будь ласка, немає такого в Регламенті.

Наступна поправка 113. Власенко, будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Шановні колеги! Відновити довіру до судової системи можливо лише чесними, законними, справедливими, правосудними рішеннями, з одного боку, а з другого – максимальною прозорістю і контролем з боку суспільства та громадськості. Інакше, на жаль, нічого не буде. Але у нас є низка статей, яка обмежує можливість. Ми вже обговорювали статтю, якою запроваджується можливість лише на вільні місця заходити. Я сказав, як це буде: будуть слухати в комірках по три метри і казатимуть, що немає місць.

Є ще інший момент. Коли суддя видаляє особу із залу судових засідань, така особа не отримує жодного документа, і це практично ніколи не відображається в протоколах, і особа не знає, як це оскаржити, як боротися.

Мої колеги з «Батьківщини» можуть про це багато розповісти Петру Олексійовичу Порошенку, який не знає цих нюансів, який сидів у теплому кріслі міністра економіки і збільшував власні статки, коли нас по тюрмах кидали. Ми знаємо, що таке заходити в політично мотивовані процеси. Ми знаємо, як нас викидали звідти, не давали протоколів. Тому ми не хочемо, щоб зараз кожного громадянина можна було...

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 113, голосуємо.

«За» – 64.

Рішення не прийнято.

Поправка 115 Шкрум. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ШКРУМ А.І. Дякую. Фракція «Батьківщина». Я повернуся до того, про що говорила раніше. Друзі, коли ми забороняємо тим, хто хоче взяти участь у справі, і тим, хто хоче бути присутнім у відкритому судовому засіданні, там бути і записуємо, що це може відбуватися лише за наявності вільних місць, це мені нагадує, на жаль, дуже неприємний досвід відвідування судів у Російській Федерації, коли абсолютно фейкові особи спеціально заповнювали зал судового засідання, щоб дійсно зацікавлені особи це засідання не відвідали. Нам точно не треба брати приклад із Російської Федерації, тому я пропоную слова «за наявності вільних місць» взагалі виключити із законопроекту. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо поправку 115.

«За» – 73.

Рішення не прийнято.

Поправка 118 народного депутата Шкрум. Прошу, будь ласка.

ШКРУМ А.І. Я не наполягаю.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка 120 Власенка. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно, я наполягаю на всіх своїх поправках. Знову-таки, цей блок поправок пов'язаний із гласністю, прозорістю, відкритістю судових процесів. Я ще раз підкреслюю: неможливо відновити довіру до судової системи в тій ситуації, в якій вона зараз перебуває, без відкритого, гласного судового процесу. Тому будь-які спроби звузити можливість судового процесу бути публічним і прозорим є абсолютно неприйнятними.

У певних своїх усних коментарях з трибуни Верховної Ради... Ось ви, Ірино Володимирівно, кажете, що голова комітету не хоче коментувати. Голова комітету коментує, але для тих депутатів, які в перших рядах сидять і це чують. Тому така ситуація. Він каже, що аналогічні норми є в діючому законі. Але, шановний пане голово комітету, ми ж навіть за вашими словами займаємося тут реформою, а не консервуємо те, що є в діючому законі. Тому у мене є величезне прохання підтримати поправку 120. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо поправку 120. Будь ласка, шановні колеги. Ми ставимо всі поправки пана Власенка, навіть без акцентації на цьому уваги автора.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Голова комітету спілкується, а не коментує. Рухаємося далі.

Поправка 121 Євтушка. Просимо.

ЄВТУШОК С.М. Фракція «Батьківщина». Пані Ірино, будь ласка, мені здається, що голова комітету просто бажає прокоментувати поправки, але ви узурпували президію зараз і не даєте йому це зробити. Ну, вибачте, будь ласка. Дайте, нехай прокоментує поправки. Тим більше Власенко є дуже фаховим юристом. Невже ви думаєте, що він працював годинами і тижнями для того, щоб ви зараз не давали навіть голові комітету прокоментувати?

Прошу поставити на голосування мою поправку 121.

ГОЛОВУЮЧА. Згідно з Регламентом ми ставимо поправку 121 на голосування. Прошу. Я не схожа на узурпатора, повірте, будь ласка.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Голова комітету береже голос для заключного слова.

Поправка 123 народного депутата Шкрум.

ШКРУМ А.І. Я не наполягаю.

ГОЛОВУЮЧА. Не наполягає.

Поправка 124. Власенко наполягає на своїй поправці.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Я ще раз кажу, у мене склалося враження, що ми в такому дещо штучному режимі розглядаємо цей законопроект. Знаєте, була Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи про поєднання політичної і кримінальної відповідальності, де доповідач Ради Європи Пітер Омциг зазначив, що українська влада використовує процеси, які зовні подібні на демократичні, але такими не є. Це стосувалося суду над Тимошенко. Хочу сказати, у мене складається враження, що зараз те саме відбувається.

Що стосується поправки 124. Виявляється, у нас суд може визначити в залі місце, де збираються люди, які проводять фотозйомку і відеозапис. Я ще раз підкреслюю, ви знаєте, ми на своїй шкурі це відчули в політично мотивованих процесах. Не лише в політично мотивованому процесі Тимошенко, а, до речі, і в політично мотивованому процесі Юри Луценка, який вже забув про це, напевно. Ми боролися за те, щоб можна було з усіх місць у залі судового засідання фіксувати перебіг цього знущання над правосуддям. А тепер ви йдете шляхом Януковича і обмежуєте можливість фіксації судового процесу. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо за поправку 124. Прошу, колеги, голосуванням визначитися за роз'яснення, яке щойно прозвучало.

«За» – 75.

Рішення не прийнято.

Поправка 125 Євтушка, Івченка і Крулька. Будь ласка, увімкніть мікрофон народного депутата Євтушка.

ЄВТУШОК С.М. Я розумію, що ви знову не дасте прокоментувати. Насправді поправка маленька і не потребувала великої праці, щоб її написати: у частині сьомій слово «трансляція» ми замінили словами «пряма трансляція». Але комітет і цю поправку відхилив. Чим керувався комітет – мені незрозуміло. Я хотів би просто, щоб весь український народ розумів, що зараз відбувається в цій залі. Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка, поправку 125.

Головуючий, до речі, не може примушувати шановного голову комітету, який стоїть на трибуні. Це його право, а не обов'язок. Комітет визначився, він проти.

«За» – 64.

Рішення не прийнято.

Поправка 126. Тимошенко, будь ласка, мікрофон.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я хочу звернутися до громадян України. Законопроект, що ми його зараз обговорюємо, стосується ключової, життєво важливої теми – реформування судів. Дивіться, будь ласка, ось партія «Батьківщина» відпрацювала законопроект, надала всі

поправки, які з цього мотлоху, яким є законопроект, роблять реально захист прав людей, правосудні суди, відкриті суди і суди, які дадуть людям справедливість і правосуддя. Так ось за поправки, які знімають абсолютно недопустимі в цьому законі порушення прав людей, голосують зараз у парламенті 60-70 депутатів. Порожній зал, депутатам взагалі це не цікаво. Тому що є договори: коли всі поправки пройдуть, зійдеться знову «сіра маса» і кнопкодави протягнуть цей закон, який робить суди ще гіршими, ніж вони є сьогодні. Оце те, що відбувається зараз.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 126, прошу голосувати.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Поправка 128 Власенка. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Колеги, дивіться, що нам пропонують:

«У разі якщо суд дійде висновку, що фото-, кіно-, теле-, відео-зйомка, трансляція перебігу судового засідання по радіо чи телебаченню, чи в мережі Інтернет порушують права та законні інтереси учасників справи і заважають ходу судового процесу, суд може заборонити або обмежити їх проведення, про що постановляє вмотивовану ухвалу».

Люди, за що ми голосуємо? Що це таке? Це повне обмеження гласності судового процесу! Таким суддям, як Чаус, які сьогодні працюють на Петра Порошенка, порушуючи закон, запліщуючи очі на права людини, ви надаєте право в будь-який момент прийняти, підкреслюю, умовно вмотивовану ухвалу і припинити або заборонити відеофіксацію судового процесу учасниками судового процесу. То ми повертаємося в 1937 рік або, пробачте, у фашистську Німеччину 1933 року? Що це таке? І знову не буде обговорення, знову голова комітету нічого не скаже, і знову Ірина Володимирівна проголосує це і скаже: «Я не узурпатор».

ГОЛОВУЮЧА. Поправку 128 голосуємо після роз'яснення. Прошу.

«За» – 82.

Рішення не прийнято.

Поправка 130. Євтушок.

ЄВТУШОК С.М. Фракція «Батьківщина». Пані головуєча, дайте якогось стільця чи що голові комітету, йому вже ноги болять.

Хочу сказати, що сьогодні у своєму посланні Президент України нічого не сказав про те, що в судовій системі навіть після реформи залишаються деякі судді, які узурпували владу на користь Януковича. Ми бачили подання Генеральної прокуратури на інших суб'єктів, які були міністрами, на Лавриновича та інших, але не бачимо подань на таких суддів, які до сьогодні працюють. Ми розуміємо, що, напевно, ті самі судді працюватимуть і далі в судах і служитимуть Президенту Порошенку.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо поправку 130.

«За» – 74.

Рішення не прийнято.

Поправка 131 Шкрум. Прошу.

ШКРУМ А.І. Фракція «Батьківщина». Колеги, дивіться, що відбудеться, якщо ви не підтримаєте мою поправку, яку не підтримав, на жаль, комітет. У нас частина восьма статті 9 залишиться в такій редакції:

«У разі якщо суд дійде висновку, що фото-, кіно-, теле-, відеозйомка, транслявання перебігу судового засідання по радіо чи телебаченню, чи в мережі Інтернет порушують права та законні інтереси учасників справи і заважають ходу судового процесу, суд може заборонити або обмежити їх проведення».

Що означає «заважають ходу судового процесу»? Колеги, це дуже оціночне поняття. На сьогодні довіра до судової системи на нулі. У нас, за статистикою, на 9 відсотків більше громадян України вірять у життя на Марсі, ніж у чесний український суд. То що ж ми з вами робимо? Як ми можемо записувати в закон, що судді, які залишилися ще з часів Януковича, які показали в електронних деклараціях мільйонні статки, якщо вони будуть вважати, що щось заважає ходу судового процесу, можуть обмежити відеотрансляцію, фотозйомку, трансляцію в мережі Інтернет? Ну, колеги, після Майдану про це точно не можна говорити без ганьби. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 131. Будь ласка.

«За» – 82.

Рішення не прийнято.

Поправка 132 Івченка. Ви берете слово? Ні. Дякую.

Далі рухаємося. Поправка 134 Шкрум. Ні.

Поправка 135 Власенка. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Що нам пропонують? Насправді ніколи в господарському процесі не було так званого письмового провадження. Що таке письмове провадження? Письмове провадження – це коли без людей, без участі сторін суддя, нікого не заслухавши, лише, умовно кажучи, за наявними документами приймає рішення невідомо коли, умовно кажучи, в закритому режимі. Він не оголошує про слухання справи, він щось сам собі робить. І ось зараз нам кажуть, що...

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо...

ВЛАСЕНКО С.В. Ні, я ще не закінчив. І зараз нам кажуть, що таку норму треба застосувати і в господарському процесі.

Ми бачимо, які наслідки має письмове провадження в конституційному процесі, коли зараз 90 відсотків справ заслуховуються без участі сторін. А потім лишень виходять якісь люди в мантиях, які чомусь думають, що вони – судді, оголошують якусь нісенітницю на кшталт того, що чергова наступна сесія – це кожна наступна сесія, і вони думають, що це судові рішення і що це правопорядок у державі. Тепер такий самий механізм нам пропонують у господарському процесі.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 135. Голосуємо.

«За» – 65.

Рішення не прийнято.

Рухаємося далі. Поправка 136 Івченка. Не наполягає.

Поправка 137 Шкрум. Не наполягає.

Поправка 138 Власенка. Мікрофон, будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно, що, навіть не піднімаючи голови, ви знаєте, що я буду оголошувати свою поправку.

Я хочу зазначити, що насправді поправка 138 стосується... Вона дуже хитра, тому що в остаточній редакції комітет нам пропонує, що суд під час судового розгляду справи здійснює повне фіксування його перебігу. Це нібито правильно, але далі через кому записано «крім випадків, передбачених цим Кодексом». Знову-таки, якщо суддя за вмотивованою ухвалою вважає, що цього не треба робити, це може бути зроблено. Тобто це знову зменшення гласності судового процесу або можливість для такого зменшення. Це зменшення можливості фіксування судового процесу, це можливість зменшення публічності судового процесу.

Мені здавалося, що це є неприпустимим в Україні після 2014 року. Нам сьогодні Президент розказував про можливі реванші. Які, до біса, можливі реванші регіоналів? У нас Президент – міністр економіки уряду Януковича, міністр фінансів – колишній головний фінансист Ахметова. Про що ми кажемо? Реванш вже відбувся...

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 138. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 140 народного депутата Власенка. Мікрофон, будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, колеги. Знову нас обмежують як громадян України, як можливих споживачів судових послуг оці судові новації. Нас знову обмежують в отриманні захисту і в отриманні матеріалів кримінального провадження. Навіть не дають можливості учасникам процесу заявляти клопотання з питань технічного запису. Маю на увазі додаткові клопотання, пов'язані з технічним записом.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Це кримінальний процес, це ж...

ВЛАСЕНКО С.В. Я кажу про клопотання. Який кримінальний? Ніхто не каже про кримінальний процес, пане Руслане. Ви щось недо чули, напевно. Я ще раз кажу: нас позбавляють можливості фіксувати судовий процес. Пробачте, якщо я сказав «кримінальний». Судовий

процес, звичайно, господарський процес. Нас заганяють у письмове провадження, обмежують участь громадян у розгляді судової справи, не дають можливості видавати паперові документи, не дають можливості вимагати додаткових технічних фіксацій. Тобто це пряме обмеження свободи слова, це чергова тенденція наступу на свободу слова. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо поправку 146.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 147 народного депутата Власенка. Прошу (*Шум у залі*). Ми щойно проголосували поправку 146, а тепер голосуємо поправку 147. Ага, я перепрошую. Колеги, ми щойно проголосували, точніше, відхилили поправку 140. І зараз поправки 146 і 147 народного депутата Власенка. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Шановні колеги, знову-таки, відбувається обмеження прав осіб, права яких були розглянуті в тому чи іншому судовому рішенні. Якщо суд вирішив спір щодо прав та обов'язків тої чи іншої особи або торкнувся прав та обов'язків тої чи іншої особи, яка не брала участі в судовому засіданні, ця особа повинна мати весь набір прав учасника процесу, а не лише обмежений перелік, невідомо ким і невідомо як встановлений. Якщо суд вирішив питання щодо мого колеги Руслана Князевича, не запросивши його до суду, то він повинен мати всі права, зазначені для відповідної сторони. А відтак треба норму, запропоновану комітетом до другого читання, викласти в інший спосіб. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 146. Голосуємо.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправка 147. Будь ласка, Власенко її оголошує.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Знову-таки, колеги, я ще раз підкреслюю, на жаль, весь цей законопроект скерований на обмеження, звуження прав учасників процесу, на створення процедур, які є нечітко встановленими, з обмеженими переліками, які точно не дозволять

людям захищати свої права у відповідних судових процедурах. Людям і юридичним особам, як мене зараз може виправити голова комітету, бо це господарський процес.

Я ще раз звертаю увагу, що цей законопроект скерований не на створення реальної ефективної системи судового захисту порушених прав, він скерований на щось інше, на створення якоїсь закритої касти, яка дозволить виносити будь-яке рішення, в тому числі і на угоду діючому Президенту. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 147. Голосуємо.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Я продовжую ранкове засідання на 15 хвилин, враховуючи, що у нас багато поправок народного депутата Власенка.

Поправка 151 Одарченка. Будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Взагалі незрозуміло, навіщо цим законопроектом виключати із судових рішень, доступних публічно, відомості про реєстраційні номери транспортних засобів. Навіщо це робити? У нас така кількість ДТП, які спричинили смерть постраждалих... Навпаки, треба цю інформацію відкривати для того, щоб запобігти, проводити профілактичну роботу з людьми, які порушують правила дорожнього руху. Автори чомусь закривають цю інформацію. У цьому навіть немає сенсу, бо якщо люди присутні на відкритому судовому процесі, вони можуть цю інформацію отримати там. Навіщо ви це робите? Наша поправка робить цю інформацію відкритою. Ми наполягаємо, щоб за неї проголосували, і інформація про номери транспортних засобів була відкрита. Це необхідно також при купівлі і продажі автомобілів. Це допоможе людям знати...

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 151. Голосуємо.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправка 153 Власенка. Мікрофон, будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Насправді ця поправка має технічний характер, але це абсолютно не скасовує загальної тенденції, яка притаманна цьому законопроекту, який, я ще раз підкреслюю, приймається з єдиною метою. До речі, я хочу запропонувати всім рівно через рік після прийняття цього закону провести парламентські слухання і подивитися, як він працюватиме. Бо в мене враження, я знаю точно, що є домовленості щодо голосування за цей законопроект, і він буде прийнятий саме в тій редакції, яку пропонує комітет. Але давайте через рік зустрінемося і поговоримо про те, чи відновлена довіра до судової системи, чи відбулися якісь кардинальні якісні зміни, чи буде так само, як із Законом «Про забезпечення права на справедливий суд», коли Порошенко лише сформував Вищу раду юстиції під себе, і нічого більше для простих людей у судовій системі не змінилося.

А цю поправку прошу підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 153. Голосуємо.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Поправка 158 Левченка. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

Олено, ви ж не наполягаєте на...

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Знаєте, приблизно третина Верховної Ради України зараз протягом півтори години розглядає цей жахливий законопроект. І хоча ще буде розглядати цілий день, можна вже підбити певні підсумки, що понаголосовували.

Наголосували те, що суддям дали можливість писати на коліні закони.

Наголосували те, що дозволили забороняти відео- і аудіозйомку в судах і, по суті, закрили суди від громадськості.

Наголосували те, що запровадили так зване електронне судочинство, через яке можна буде послати всі документи, як то кажуть, невідомо куди – у космос, вони не будуть належним чином отримані, а потім будуть казати, що рішення вже прийнято.

Отакі цікаві речі, власне кажучи, вже наголосовано Верховною Радою. І це тільки початок, розглянули лише 150 поправок із кількох

тисяч. Тому я звертаюся до притомних народних депутатів: подумайте все-таки перед тим, як голосувати за цей законопроект у цілому.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 158 голосується. Будь ласка, голосується поправка 158.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Поправка 164 Власенка. Увімкніть мікрофон, будь ласка (*Шум у залі*). Я вже оголосила, потім я повернуся, Олено, після цього.

Поправка 164 Власенка. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Колеги, дивіться, що нам пропонує комітет:

«Якщо суд доходить висновку, що закон чи інший правовий акт суперечить Конституції України, суд не застосовує такий закон чи інший правовий акт, а застосовує норми Конституції України як норми прямої дії».

Це означає, що в Україні завтра з'являться 9 тисяч конституційних судів, які будуть встановлювати, які закони конституційні, а які закони неконституційні. Тобто, по суті, судам передається не те що неприйнятна, а функція, яка їм не належить взагалі. Для цього є Конституційний Суд – єдиний суд конституційної юрисдикції, який згідно з Конституцією України наділений повноваженнями офіційно визнавати ті чи інші акти неконституційними. Тобто нам пропонують антиконституційну норму, і зараз ви за неї будете голосувати. Це повний абсурд і невігластво – судам передаються абсолютно невласиві їм функції. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 164. Голосуємо.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Пані Олено, про яку поправку йшла мова?

СОТНИК О.С., секретар Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Поправка 160 на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Зараз, хвилиночку. Поправка 160 на підтвердження. Це поправка Яніцького, яку комітет врахував. Увімкніть мікрофон Сотник. Прошу.

СОТНИК О.С. Фракція «Самопоміч». На превеликий жаль, я погоджуюся з усіма попередніми промовцями: голосувати за поправки в залі, коли слухають, може, 30 людей, а голосують максимум 50, – абсолютно немає сенсу, насправді це знущання над законодавчим процесом і над суттю парламентаризму. Тому я зосереджу більше уваги на тих поправках, які принаймні можна якимось чином скасувати, бо вони остаточно нівелюють все добре, що навіть сьогодні є в процесі.

Я хочу сказати про те, що ви зменшуєте відкритість судів, це найгірше, що можна зробити. До речі, Порошенко «продавав» усім судову реформу, в першу чергу, під принципом гласності і відкритості судових процесів. Ви знищуєте це даним законопроектом.

У даному разі я прошу поставити поправку на підтвердження, тому що вона відміняє як джерело права Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо про підтвердження поправки 160, яку комітет підтримав. Прошу визначитися. Комітет просить її підтримати. Прошу.

«За» – 47.

Рішення не прийнято.

Я вже продовжила засідання на 15 хвилин.

Поправка 166. Народний депутате Євтушок, прошу.

ЄВТУШОК С.М. Фракція «Батьківщина». Знаєте, я собі думаю, що, напевно, під час розгляду таких законопроектів в парламенті мало би бути свято, повний зал людей, всі мали б працювати. Де народні депутати? Невже зголодніли і над такою фундаментальною реформою вже нікому працювати?

Хочу сказати, хай би там що, але закривати суди від громадськості, встановлювати такі судові збори для людей, які просто не співмірні з їхніми статками, – це просто нереально. Прошу поставити дану правку на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо поправку 166.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Поправка 168. Народний депутат Левченко.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Я не знаю, чи в будинку Януковича (там, де він живе, у Москві чи Ростові) зараз іде пряма трансляція засідання Верховної Ради, але, думаю, якщо він його дивиться, то дивується, чому ж він такого не придумав. Ну, власне кажучи, тут нічого дивного немає, бо саме його люди, Портнов та інші, причетні до написання цих так званих документів.

Вдумайтеся, що тут придумали. Будь-який суд на підставі того, що вони вирішили, що якийсь закон нібито не відповідає Конституції, без рішення Конституційного Суду може винести відповідне рішення. Отак просто вигдавав, не цікаві йому закони.

Більше того, в цих нормах передбачено, що підставою для перегляду такого рішення може бути тільки якщо Конституційний Суд визнає закон конституційним, а якщо неконституційним – відповідно переглянути це рішення буде неможливо. Ну, просто надаються судам такі божевільні повноваження, що, напевно, Янукович плаче зараз там у Ростові чи в Москві.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за емоційний виступ.

Поправка 168 голосується. Будь ласка.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Поправка 169 народного депутата Шкрум. Будь ласка.

ШКРУМ А.І. Фракція «Батьківщина». Колеги, те, про що говорили щойно мої колеги – і пан Левченко, і пан Власенко, і пан Євтушок, – це справді дуже важливо. Я хочу ще раз пояснити тим, хто нас слухає і дивиться: якщо суд (будь-який суд – господарський чи інший) визначить, що він вважає, що цей закон порушує Конституцію України, він зможе не використовувати цей закон при прийнятті рішення. Це повністю нівелює принцип верховенства права! Тільки Конституційний Суд може прийняти рішення щодо того, чи є закон

конституційним, порушує він Конституцію чи ні. Яким чином це буде відбуватися? Це абсолютно правовий нігілізм, тому я пропоную і вимагаю виключити цю норму із законопроекту.

А ще, до того, ми мусимо згадати, як приймався Закон «Про Конституційний Суд України» – в абсолютно неконституційний спосіб, як зараз, де надаються узурпаторські повноваження Порошенку призначати суддів Конституційного Суду, і як закон був підписаний паном спікером на другий день після голосування, хоча був зареєстрований мій проект постанови про визнання голосування недійсним. Це також є порушенням і ганьбою.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 169 голосується. Будь ласка.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправка 177 народного депутата Одарченка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Роль Верховного Суду після судової реформи – забезпечення єдності судової практики, і це дуже важливо. Ми часто посилаємося на американську судову систему, яка саме тому добре працює, що там є єдність судової практики. Цей закон руйнує такі підходи, він дає можливість різним судам приймати діаметрально протилежні рішення. Мабуть, це робиться навмисно для того, щоб якесь потрібне рішення було прийняте, незважаючи на те, що який час приймалося рішення протилежне.

Шановні колеги, цією поправкою я пропоную доповнити статтю 12 кодексу положенням, відповідно до якого суди зобов'язані застосовувати (саме застосовувати, а не враховувати) позицію Великої Палати Верховного Суду та касаційних судів у складі Верховного Суду. Це дасть можливість сформувати єдину судову практику, яка поступово буде робити нашу...

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 177. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Поправка 174 Сидоровича. Ми повертаємося, просто з трибуни погано видно перші ряди «Самопоміч». Прошу.

СИДОРОВИЧ Р.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую за надане слово. Я виступатиму одразу щодо трьох поправок – 174, 175 і 176, тому що вони взаємопов'язані. На превеликий жаль, у цьому законопроекті внаслідок швидкості його підготовки певний ряд правильних понять розміщено абсолютно в неправильній послідовності, що в майбутньому може призвести до некоректного застосування.

Про що в даному разі йдеться? Суд повинен застосовувати аналогію звичаю тільки тоді, якщо немає можливості застосувати аналогію права. Крім того, є питання до формулювань, оскільки юридична чистота викладення дефініцій є так само дуже важливою, для того щоб отримати справедливе рішення. Тому частини дев'яту, десяту і одинадцяту статті 12 необхідно викласти в редакції, запропонованій представниками нашої фракції.

ГОЛОВУЮЧА. Я ставлю на голосування по черзі. Поправку 174 голосуємо, будь ласка. Дякую вам за конструктивну позицію, що ви озвучили всі поправки разом. Голосуємо поправку 174, будь ласка. Дякую, що пан Сидорович пояснив одразу три поправки, а ми голосуємо по черзі.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 175. Будь ласка, просимо проголосувати. Вона відхилена комітетом.

«За» – 69.

Рішення не прийнято.

І наступна поправка 176. Будь ласка.

Якщо хтось захоче, як пан Сидорович пояснити за 1 хвилину кілька поправок – не соромтесь, будь ласка. Ми нічого не ждемо, ми йдемо за Регламентом.

«За» – 66.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 179. Юліє Володимирівно, будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я хочу привернути увагу українського суспільства, як демократи, проєвропейські політики, які прийшли на вищі посади в державі після Революції Гідності, тотально знищили парламентаризм. Я, будучи в парламенті не перший рік, такого ніколи не бачила. Абсолютно нівельоване обговорення законопроектів. На трибуні стоїть голова комітету, який зобов'язаний на кожну поправку давати пояснення, йому вимкнули мікрофон, і він просто стоїть і всміхається, не беручи участі у процесі. За кулісами повний договоринок, окремим фракціям надавали грошей із бюджету, за те що вони в кінці просто прийдуть і натиснуть кнопку за цей мотлох, який сьогодні стане законом про реформу правосуддя.

А що стосується поправки, я хочу звернути вашу увагу на частину другу статті 13. Мова йде про спрощену процедуру судочинства, де немає ніякої...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голосуємо поправку 179.

ТИМОШЕНКО Ю.В. *(Не чути).*

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 10 секунд. Ну, я іду по Регламенту, у нас 1 хвилина на обговорення поправки, я ж не можу порушувати Регламент. Будь ласка, 10 секунд.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я прошу звернути увагу на те, що в цьому законі закладається фундаментальна корупція для судової системи. Тому що сказано, що наказне провадження може проводитися щодо стягнення незначних сум...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Я хочу сказати, що 1 хвилина давалася для роз'яснення поправки, ви її присвятили політичним заявам. Я перепрошую, звичайно.

Голосуємо поправку 179. Якщо оголошувати саму поправку, то хвилини вистачить. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. *(Не чути).*

ГОЛОВУЮЧА. Згідно з Регламентом іде обговорення поправки, а не режиму і таке інше, це політичні заяви.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправка 180. Івченко, прошу.

ІВЧЕНКО В.Є., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Пані головуюча, я хочу нагадати вам норму Регламенту, що ви не маєте права коментувати виступи народних депутатів. Це перше.

Друге. Нагадаю вам частину другу статті 120 Регламенту:

«2. За наполяганням ініціатора внесення – суб'єкта права законодавчої ініціативи може бути проведено обговорення відхилених головним комітетом пропозицій, поправок, що стосуються цих статей».

Я хочу зрозуміти, чи фаховий у нас комітет, який із 329 моїх поправок прийняв тільки 8, решту відхилив. Якщо є фаховість – вступіть, будь ласка, в дискусію з народними депутатами із фракцій «Батьківщина», «Самопоміч», з позафракційними народними депутатами із «Свободи», які підготували більше тисячі поправок. Будь ласка, доведіть, що ви працювали в комітеті, а не просто цей законопроект принесли вам з іншої вулиці. Тому, будь ласка, коментуйте кожен поправку і дайте відповідь...

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо поправку 180. Прошу. Це право, а не обов'язок. Будь ласка, голосуємо поправку 180.

У нас відбувається обговорення, ми йдемо за Регламентом. Це гріх зараз нарікати на те, що ми голосуємо кожен поправку.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 183. Пані Тимошенко увімкніть мікрофон, будь ласка. Прошу.

ТИМОШЕНКО Ю.В. На жаль, мене перервали просто на півслові, це ще раз свідчить про повагу до депутатів. Але разом з тим я хочу продовжити.

Статтю 13 передбачається спрощений судовий процес. Це наказне провадження і спрощене позовне провадження. Так ось я хочу

звернути увагу, що це фундаментальна основа для корупції, тому що не визначено в цьому законі, що таке «грошові суми незначного розміру», немає конкретики. І кожен суддя буде визначати, що для мільярдера незначна сума – це одна сума, а для простої людини – інша. На свій розсуд – без запрошення сторін, без судового процесу, навіть без рішення суду – суддя буде приймати рішення наказом. Тому тут мусить бути визначена конкретика, що таке «грошові суми незначного розміру». Прошу поставити поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення.

Поправка 183. Будь ласка, голосуємо. Шановні колеги, голосуємо.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправка 184. Євтушок чи Івченко? Івченко, просимо.

ІВЧЕНКО В.Є. Фракція «Батьківщина». Я зараз хочу звернутися до всіх колег народних депутатів. У вівторок ми працювали над освітньою реформою. Ви пам'ятаєте, що саме завдяки тому, що «Батьківщина» піднімала питання і ставила поправки на відхилення, ми змогли відстояти все те, про що просили нас профспілки, освітяни і педагоги. А це 600 тисяч людей, у тому числі малозабезпечені. Зрештою ми з вами відхили поправку і наполягли на тому, щоб зарплата вчителів була 9600 гривень.

Я прошу кожного з вас, хто сьогодні готувався, будь ласка, це фундаментальні зміни в судовому устрої країни, це фундаментальні закони, давайте зробимо так, щоб не погіршити стан судової системи, щоб ми гордилися нашим законотворчим процесом і судовою системою України.

Тому я прошу поставити цю поправку на підтвердження, вона стосується наказного провадження і визначення, як суддя має діяти, з якого прожиткового мінімуму він має визначати...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голосуємо поправку 190. Ой, вибачте, поправку 184. Прошу.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправка 184 була для фіксації...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Підходить до завершення час, який ми можемо продовжити. Я кілька слів скажу, колеги. На початку пленарного засідання я навмисно назвав кількість поправок по кожній із запропонованих реформ. Ця кількість поправок є безпрецедентною, це правда. Як одне видання підсумувало, разом 10 тисяч поправок. І я хочу вам сказати важливу річ. Різні фракції підтримують різні реформи, тому важливо, щоб ми один до одного ставилися чесно. Я є прихильником того, щоб у залі було обговорення. Але давайте визнаємо, що інколи поправки вносяться не для того, щоб удосконалити закон, а тільки для того, щоб затягнути час, щоб довести до колапсу, щоб не було прийнято рішення (*Шум у залі*).

Це право ніхто не забирає і не заперечує. Я кажу про те, що може бути бажання вдосконалити реформу, а може бути питання просто затягти час. І це теж несправедливо, це теж нечесно стосовно один до одного в залі. За безпрецедентної кількості поправок ми йдемо по кожній поправці. Кожен, хто має бажання виступити, піднімає руку і виступає. Голова комітету може коментувати або не коментувати, це його право. Це його право – коментувати чи не коментувати.

Тому давайте під час обговорення знімати емоційну напругу, професійно і чесно готувати закон. Тому я закликаю всіх надалі до професійної розмови, без політичних гасел, до дискусії щодо даного законодавства. О 16 годині ми продовжимо розгляд правок. Я вас закликаю до політичної культури, до відсутності маніпуляцій і до конструктивної роботи.

Отже, зараз 14:15, ранкове засідання Верховної Ради України оголошується закритим. О 16 годині ми продовжимо роботу, я запрошую всіх до залу для продовження роботи по поправках. Дякую вам.